

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Tiina Leppäniemi (toim.)

TERVEYSTEKNOLOGIA HYVÄN ARJEN MAHDOLLISTAJANA

TEKNO

TERVEYS- JA HYVINVOINTI-
TEKNOLOGIAOSAAMINEN SUJUVAKSI

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutos haastaa osaamisen, palvelutarjonnan ja hintakilpailun. Koska sosiaali- ja terveysalalla tulee olemaan vuoteen 2025 mennessä työvoimavajaus, on alan toimintaedellytyksiä vahvistettava. Tämän lisäksi tulee tiivistää sosiaali- ja terveysalan sekä teknologia-alan toimijoiden yhteistyötä asiakkaan hyväksi, aitoon asiakasymmärrykseen pohjautuen. Teknologioiden hallinta on merkittävä menestystekijä.

Tässä hankkeessa kehitettiin koulutusta ja verkostoja, joilla edistetään sote-alan terveys- ja hyvinvointiteknologiaosaamista niin työntekijöiden kuin heidän asiakkaidensa hyväksi.

Hanketta rahoitti Euroopan Sosiaalirahasto (ESR), joka tukee työllisyyden lisäämiseksi esimerkiksi tälle hankkeelle tärkeitä asioita, kuten rakennemuutoksen vuoksi työttömäksi joutuneiden henkilöiden työllistymistä, työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistämistä, työvoiman ikääntymisen vaikutuksiin varautumista, henkilöstön osaamisen ja työorganisaatioiden kehittämistä, pk-yritysten ja henkilöstön valmiuksien lisäämistä globalisaation kohtaamiseen sekä koulutuksen työelämävastaavuutta ja työelämään siirtymistä.

Tämä hankejulkaisu on tuotettu hankkeen saaman rahoituksen tuella.

Copyright © tekijät ja Laurea-ammattikorkeakoulu 2019

Sivujen 31, 34 ja 78 kuvat: Christina Sani
Sivujen 53, 54, 56 ja 58 kuvat: Tiina Leppäniemi
Sivujen 59, 61 ja 64 kuvat: Jaakko Porokuokka
Sivujen 71, 72 ja 73 kuvat: Jaakko Haukipuro

ISSN-L 2242-5241
ISSN 2242-5225 (verkko)

ISBN: 978-951-799-517-7 (verkko)

Tiina Leppäniemi (toim.)

TERVEYTEKNOLOGIA
HYVÄN ARJEN
MAHDOLLISTAJANA

SISÄLLYSLUETTELO

HANKETOIMIJAT

Projektipäällikön tervehdys	6
Posintran tervehdys	8
Vantaan invalidit ry:n tervehdys	11
Upgradedin tervehdys	14
Ohjausryhmän puheenjohtajan tervehdys	16

YRITTÄJÄN NÄKÖKULMIA

Terveys- ja hyvinvointiteknologian soveltamista kotihoidossa	19
Ikäihmisten arjen haasteet hoivakotiyrittäjän näkökulmasta	22

KOULUTUS JA OPISKELIJAYHTEISTYÖ HANKKEESSA

Hanketyö tulevaisuuden osaamisen kehittämisen alustana	24
Ikäteknologiaa hyödynnetään kotihoidossa vielä varsin vähän	27
”Opintojakso oli kaiken kaikkiaan sairaanhoitajan roolin etsimistä”	29
Projektinhallintaa ja terveysteknologiaa	32
Seniori 365 -palvelu ja virtuaalialusta	35
Verkkokoulutuksella terveysteknologia-osaamista hoitotyöhön ja kotona selviytymisen tukemiseen	40
Learning by Developing in multidisciplinary teams together with tekno	44

HYVINVOINTITEKNOLOGIA LOPPUKÄYTTÄJIEN SILMIN

Parempaa vanhuspalvelua	47
”Sitä koki olevansa kuin yksi muiden joukossa”	51
Hädän hetkellä auttavalle teknologialle ei voi laittaa hintaa	55

AMMATTILAISTEN AJATUKSIA

Teknologialainaamon tulevaisuus: Vanhan kaavan toistamisesta hyppy uuteen hypoteesiin	59
Osaamisen kehittämisessä nousee vahvasti esiin terveysteknologian käyttö	65
Terveysteknologia hoitotyössä - apuri vai aikasyöppö?	66
Kotona selviytymisen arjen haasteet	71
Hoitajat ja päättäjät saman pöydän ääreen	75

VERKOSTOISTA TULOISIIN

TEKNO-tärskyistä pilotointiin	77
Startup-yritykset TEKNO-hankkeen matkassa	80

Tiina Leppäniemi

projektipäällikkö, Laurea-ammattikorkeakoulu

MONIPUOLINEN KATSAUS TERVEYS- JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KENTÄLLE

Katsellessani taaksepäin kuluneen kahden vuoden hankeaikaa, hengästyttää hieman. TEKNO – Terveys- ja hyvinvointiteknologiaosaaminen sujuvaksi -hanke tipahti syliini vuoden 2017 alussa ensimmäisenä hankekokemuksenani ja mahdollisuutena oppia ammattikorkeakouluille tärkeästä hanketyöstä. Tartuin tilaisuuteen tapaan tyypillisellä innokkuudella ja energialla, mutta valehtelin, jos väittäisin, ettei uuteen kokemukseen hyppääminen olisi pelottanut lainkaan. Kun liiketalouden ammattilainen sukeltaa terveysteknologian maailmaan, kysymyksiä on enemmän kuin vastauksia. Tavattuani yhteistyötiimini ja tutustuttuani hankekumppaneihin, pelon tunne laantui: tiesin, että kukin hoitaa oman ruutunsa tässä yhteisessä palapelissä niin hyvin kuin suinkin osaa, ja minun tehtäväkseni jää tarkastella kokonaiskuvaa, budjettia ja aikataulua. TEKNO toi vuosien aikana kuitenkin käsiini paljon muutakin, ja projektin hallinnon lisäksi oppia karttui substanssiaiheemme ympäriltä. Lukuisat tutkimukset, haastattelut, koulutukset, tai verkostotilaisuudet ovat avartaneet näkökulmia ja antaneet hyvää tietoa siitä, missä terveys- ja hyvinvointiteknologia menee vuonna 2019.

Laurea-ammattikorkeakoululla oli hankkeessa ennen kaikkea koulutusvastuurooli. Laurean ollessa yksi Suomen vaikuttavimpia sosiaali- ja terveysalan kouluttajia, rooli istui luontevasti osaksi korkeakoulu yhteisön arkea. Hanketyö näkyi opintojaksoilla mm. Otaniemen, Tikkurilan ja Porvoon kampuksillamme. Hankkeen substanssiaiheita sisällytettiin osaksi opintojaksosia yksin tai hankekumppaneiden kanssa yhdessä, ja hankkeen tuottamat täydennyskoulutukset toivat korkeakoulun piiriin kymmenittäin osallistujia työelämästä. Koulutussisältöjen pohja rakennettiin hankkeen ensimmäisen puolivuotisen aikana, jolloin toteutettiin terveys- ja hyvinvointiteknologia-aiheisten koulutusten kartoitus, sekä tehtiin kyselytutkimus kotihoidon henkilöstölle Vantaan ja Porvoon kotihoitoyksiköissä. Vastausten perusteella luotiin sisältö kahdelle verkkokoulutus pilotille, jotka olivat avoimia kaikille terveys- ja hyvinvointiteknologiasta kiinnostuneille henkilöille. Tässä lehdessä kerromme tarkemmin koulutusten sisällöstä ja täydennyskouluttautujien osaamisen karttumisesta sivuilla 24 - 44.

Siinä, missä elinikäinen oppiminen sekä koulutusten suunnittelu ja toteuttaminen ovat toimintamme timanttiseksi hiottuja peruskiviä, verkkoalustoista opimme paljon uutta. Hankesuunnitelmaan kirjatut suunnitelmat terveys- ja hyvinvointitekniologiatietoutta levittävistä virtuaalialustasta ja sen sisällöntuotannosta kohtasivat alussa enemmän haasteita kuin ratkaisuja. Hankesuunnitelman jälkeen tilanne eli myös meitä suuremmilla alustoilla, ja mm. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen aiemmin ylläpitämä ja sittemmin lakkauttama Apudata-tietokanta ei liittynytäkään osaksi hankettamme, vaan uusi koti esimerkiksi apuvälinetietokannalle löytyi Terveyskylän erikoissairaanhoidon verkkopalvelun alta. Ensimmäinen hankevuosi virtuaalialustan osalta tuntui sohjoisessa lumessa tarpomiselta, kunnes apu löytyi lähempää kuin osasimme kuvitellakaan. Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kehittämä ja ylläpitämä Seniori365.fi-palvelu integroitiin soveltuvin osin osaksi TEKNO-hanketta ja yhdistetyin voimin edelleen kehitimme sivuston sisältöä ja markkinointia. Asiakaskunnan keskuudessa leikkisästi senioreiden omaksi googleksikin kutsuttu palvelu tavoittaa tuhansia senioreita kuukaudessa, ja palvelun vakiinnutettua asemansa korkeakoulun digitaalisena oppimisympäristönä, on hanketoimijoilla luottavainen olo palvelun säilyvyyteen myös hankkeen päättyttyä. Lue lisää Seniori365.fi-sivustosta sivulta 35 alkaen.

Hanketyö on tulossa päätökseen, mutta TEKNO-hankkeen aloittamat toimet jatkuvat monissa verkostoissamme. Osa syntyneistä yhteistyökuvioista on vasta taipaleensa alussa. Kaksi vuotta on lyhyt aika, kun toimintaympäristönä on rakenteellisten muutosten keskellä painiva sosiaali- ja terveysala. Se koskettaa meistä jokaista erilaisten roolienne kautta oppijoina, asiakkaina, läheisinä, omaisina tai alan ammattilaisina. Pitelet käsissäsi lehteä, johon halusimme koota monipuolisen äänen terveys- ja hyvinvointitekniologian kentältä. Tervetuloa mielenkiintoisten artikkeleiden pariin – toivotan Sinulle innostavia ja oivaltavia lukukokemuksia.

Kuva: Eeva Pitkänen, Iris Tyni, Christina Sani, Sara Härmälä, Eija Söderlund, Marjaana Karlsson ja Tiina Leppäniemi

Christina Sani
projektipäällikkö, Posintra Oy

Posintra

KATSE KOHTI TULEVAISUUDEN HYVINVOINTI- JA TERVEYSTEKNOLOGIAA

Kehitysyhtiö Posintra on toteuttanut itäisellä Uudellamaalla jo pitkään suunnitelmallista yhteistyötä alueen terveysalan yrittäjien ja kuntien sote-toimijoiden kanssa, muun muassa erilaisten hankkeiden kautta. TEKNO-hanke on ollut hieno jatkumo tälle työlle. Tullessani Posintraan toteuttamaan TEKNO-hanketta, tunsin siksi astuvani suuriin saappaisiin. Yrittäjät, jotka Posintran toimialueelta lähtivät matkaan mukaan, ovat olleet todella ihania ihmisinä sekä kunnianhimoisia omassa työssään. Monet nykyisistä yrittäjistä ovat valmistumisensa jälkeen olleet töissä muualla, niin julkisella kuin yksityisellä puolella ja kokeneet muun muassa säästöpainesta johtuvaa kiirettä työssään. Silloin monelle on syntynyt palava halu tehdä työtä asiakasta kunnioittaen, ja ovat siksi rohkaistuneet ja lähteneet yrittäjän tielle. Heidän kiinnostuksensa asiakasta ja uuden oppimista kohtaan on tehnyt yhteistyön helpoksi ja mukavaksi.

Palataan TEKNO-hankkeeseen. Mitkä toimenpiteet olivat pääasiallisesti Posintran vastuulla hankkeessa? Hankkeen alussa, syksyllä 2017, Porvoon Laurea-ammattikorkeakoulussa aloittaneet sairaanhoito-opiskelijat liitettiin mukaan hankkeeseen. Opiskelijat toteuttivat yrittäjille terveysteknologian osaamiskartoituksen, eli alkuhaastattelut, joko yrityskäynteinä tai Posintran tiloissa. Näissä haastatteluissa monelle opiskelijalle avautui käsitys terveysalan yrittäjän moninaisesta ammatillisesta osaamisesta. Yrittäjien kanssa käydyt keskustelut aiheuttivat muun muassa ihmettelystä siitä, että suurin osa ikäihmisistä ei vielä omista älypuhelinia, tai että asiakas ei halua käyttää apuvälinettä, koska se on ruma ja viestii ulkopuolisille, että ei ole täydessä kunnossa. Vaatii siis ammatilliselta melkoisia keskustelu- ja pedagogisia kykyjä saada loppukäyttäjät ottamaan teknologia käyttöön. Toisinaan

syy siihen, että loppukäyttäjä ei hanki teknologiaa, saattaa olla myös taloudellinen. Haastattelujen lisäksi oppilaat osallistuivat myös TEKNO-hankkeen aloitusseminaarin järjestelyihin Porvoossa. Tässä julkaisussa omat näkemyksensä osallistumisestaan hankkeeseen kertovat kaksi opiskelijaa ja heidän opettajansa.

Kuntayhteistyötä tehtiin Porvoon ja Loviisan kaupunkien kanssa. Näitä sote-ammattilaisia oli mukana mm. Upgraden järjestämällä Upgraded Life Festivalien TEKNO-tärskyillä. Nämä TEKNO-tärskyt tuottivat todella merkittävän yhteistyön aloittamisen: Loviisan kaupungin kotihoito on aloittamassa pilotin VideoVisitin kanssa alkuvuonna 2019. Tämä on upea startupin ja sote-ammattilaisen törmäytyksen tulos! Loviisan ja VideoVisitin yhteistyöstä voi lukea tästä samaisesta julkaisusta Loviisan kaupungin näkökulmasta. Yhtään ei pidä väheksyä myös muita terveys- ja hyvinvointialan ammattilaisten ja startupien kohtaamisia. Kaikki yhteiset keskustelut ovat olleet tärkeitä ja varmastikin lisänneet ajattelua tuotteista ja palveluista puolin ja toisin.

TEKNO-tärskyjen rinnalla olemme kokoontuneet yhteen Itä-Uudenmaan terveys- ja hyvinvointialan yrittäjien sekä yhdistysten ja kaupunkien edustajien kanssa. Nämä Verkostotapaamiset ovat olleet osallistujille myös vertaistuen paikkoja. Osallistujat ovat päässeet keskustelemaan toisten ammattilaisten kanssa ja jakamaan ajatuksia tulevaisuuden sote-alasta. Verkostotapaamisissa on aina ollut jokin sote-alan muutokseen valmistava sisältö. Ensimmäisessä tapaamisessa saimme eväitä siitä, miten yritykset ja yhdistykset voivat valmistautua tulevaan valinnanvapauteen; Kanta-valmius, omavalvonta ja muun muassa GDPR:n on oltava kunnossa. Toisessa tapaamisessa pureuduttiin kilpailukykyyn ja konsortioihin. Kolmas tapaaminen, joka oli vasta suunnitteluvaiheessa tätä kirjoitusta kirjoitettaessa, suuntaa katseen tulevaisuuteen tulevaisuustutkijoiden esiin nostamien trendien parissa.

Sen lisäksi, että hankkeeseen osallistuneet yrittäjät, yhdistyshenkilöt ja kuntien sote-ammattilaiset ovat kasvattaneet omaa teknologiaosaamistaan TEKNO-tärskyillä ja verkkokoulutuksessa, olen oppinut itsekin. Olen valtavan kiinnostunut tekoälyn merkityksestä ja mahdollisuuksista sekä robotiikasta. Esimerkiksi Helsingin yliopiston ja teknologiayritys Reaktorin Elements of AI -verkkokurssi kiinnosti niin paljon, että liityin kurssille mukaan. Tekoälyä on jo nyt monessa paikkaa, myös meidän tietämättämme (tai emme ajattele taustalla olevan tekoälyn). Siksi katson, että meidän tulisi ymmärtää tekoälyn perusteita, vaikkei meistä ole tarkoitus koodareita tullakaan. Loppuseminaarimme yhdeksi puhujaksi tulee Osmo Soininvaara. Hänen johtamansa työryhmä julkaisi kesällä 2018 TEM:in raportin Tekoälyn työ. Koska tekoäly tulee muuttamaan työelämää ja työntekijöiden taitoja, on jokaisen työikäisen osaamisen kehittäminen tärkeää tulevaisuudessa. Työskentelee meistä kuka tahansa missä työssä tahansa, meidän työmme tulee muuttumaan ja samalla myös työn vaatima osaaminen muuttuu. Jokainen työssäkäyvä tarvitsee työuransa aikana lisäkoulutusta. Työryhmä ehdottaakin, että jatkossa olisi käytössä osaamistili. Koulutukseen tulee olla kaikilla tasavertaiset mahdollisuudet päästä, on henkilö sitten työntekijä, yrittäjä, työtön tai muutoin työelämän ulkopuolella oleva.

Meillä Suomessa on tilanne, että ikäihmisiä on tulevaisuudessa yhä enemmän hoidettavana suhteessa hoitaviin käsiin. Siksi me emme voi jättää teknologian tuomaa hyötyä käyttämättä. Tämä on jo havaittu esim. Japanissa, jossa on hyvin samantapainen ikärakenne kuin meillä täällä; ikääntyvien määrä kasvaa suhteessa syntyviin. Toivoisin, että meillä jatkettaisiin tekemään edelleen rohkeita valintoja palveluiden ja tuotteiden digitalisoinnissa, etäpalveluiden kehittämisessä sekä teknologian käyttöönotossa, unohtamatta eettisiä näkökulmia ja tasavertaista saavutettavuutta. Vuorovaikutuksessa puhuminen asioista ilman, että huudellaan yksipuolisia väittämiä, vievät ymmärrystä eteenpäin. Siksi sellaiset puheet tulisi heti lopettaa, että robotit tulevat ja vievät hoitajien työpaikat, tai että robotit tai erilaiset sovellukset sitten hoitaisivat ikäihmisiä. Jostain vain täytyy löytää apua, joilla ihmisen lähellä oleminen toiselle on mahdollista myös tulevaisuudessa, siksi teknologiaa tarvitaan. Teknologia ei kuitenkaan saa olla itseisarvo, vaan ainoastaan työkalu, jonka avulla voidaan mahdollistaa sujuvampi ja läsnäolevampi arki. Tarvitaan siis ajattelu- ja toimintatavan muutosta.

Kuva: Posintran yrittäjäverkoston jäseniä osallistui koulutukseen, jossa palvelumuotoilun keinoin pohdittiin tulevaisuuden asiakkaiden tarpeita.

Eeva Pitkänen

puheenjohtaja, Vantaan Invalidit VANIN ry.

INVALIDIJÄSENET PEREHTYIVÄT TEKNOLOGIAN MAAILMAAN

Me Vantaan Invalidit VANIN ry:n jäsenet olemme olleet mukana TEKNO-hankkeen kaksivuotisessa matkassa, ja tästä yhteisestä työstämme on jäsenistömme keskuudessa ja minulla puheenjohtajana ollut vain hyvää ja edistyksellistä tietoa edelleen vietäviksi.

Olemme perehtyneet teknologiaan hyvinvoinnin ja terveyden tuotteiden kautta, ja saaneet oppia käytännön kautta asioita: kävimme esimerkiksi vierailulla Teknologialainamossa yhdistyksen jäsenten kanssa. Apuvälineet ovat täydentämässä arjessa asumista ja elämistä sekä tuovat helpotusta elämään. Koska vammat ja vanhuksat ovat yksilöllisiä, myös apuvälineet täytyy räätälöidä tarpeen mukaan jokaisen yksilön vamma ollessa erilainen.

Aluksi huomasimme, että useimmilla meistä on hyvin korkea kynnys aloittaa apuvälineiden käyttö: rinnassa on iso pelko siitä, ettei osaa käyttää laitteita tai vaikka osaisikin, pelko kalliin laitteen rikkoutumisesta edelleen kummitteli mielessä. Kuten kaikessa, myös tässä aika tuo varmuutta ja ajan kuluessa huomataan, että eihän se niin vaikeaa olekaan.

Laurean sosiaali- ja terveysalan opiskelijat olivat haastattelemassa meitä vammaisia arjen haasteista ja toiminnoista. Tässä opiskelijajayhteistyössä ja etenkin sen tuloksia kuunnellessamme, huomasimme, miten paljon meiltä puuttuu elämää helpottavia erilaisia teknisiä apuvälineitä. Siksi kannustankin kaikkia kaltaisiamme rohkeasti vain käyttämään uusinta teknologiaa ja ottamaan hyödyt irti uusista keksinnöistä.

Vantaan Invalidit VANIN ry:n panos hankkeen toiminnalle on ollut ennen kaikkea tuoda mukaan terveys- ja hyvinvointiteknologian loppukäyttäjien ääntä ja kokemuksia. Tilaisuuksissamme ja tapahtumissamme täytettiin aktiivisesti muun muassa Kotihoito 2.0 kyselyn kortteja, joissa kotona selviytymiseen liittyviä arjen haasteita kuvailtiin omakohtaisin kokemuksin. Jäsenistömme ääni kuului lisäksi osana koulutustilaisuuksia muun muassa Laurea-ammattikorkeakoulussa. Tässä julkaisussa pääset lukemaan, miten opiskelijoiden ja invalidiyhdistyksemme jäsenten yhteinen työskentely lisäsi kahden hyvin erilaisen sukupolven osaamisen kehittymistä. Jäsenistömme piti kokemusta monin tavoin tärkeänä: tuntui kuin olisi rakennettu silta analogisen ja digitaalisen sukupolven välille, ja saimme kokea oleamme tärkeitä viestinviejiä näyttäessämme nuorille opiskelijoille, millaista ikään-tyneen ja vammaisen arki on.

Vantaan Invalidit VANIN ry. on vuodesta 1970 saakka toiminut aktiivinen ja vakaa yhdistys, jonka toimintaan ovat tervetulleita mukaan kaikki Vantaan alueen invalidit. Yhdistys toimii fyysisesti vammaisten ihmisten yhdyssiteenä toimialueellaan, edistää vammaisten ihmisten mahdollisuuksia toimia yhteiskunnan tasa-arvoisina ja täysivaltaisina jäseninä ja valvoo heidän oikeuksiaan yhteiskunnassa. Tuemme vammaisia ihmisiä käyttämään voimavarojaan ja ottamaan vastuuta yhteisistä asioista.

Kerromme mielellämme lisää kiinnostuneille arkisin klo 10-15 puhelimitse 050 563 7454.

Kuva. Vantaan Invalidit VANIN ry:n jäsenet kuuntelivat tarkkaavaisina, kun opiskelijaharjoittelija Olli Mikkanen esitteli Teknologialainamon tuotteita.

Kuva. Hankkeen järjestämät verkkokoulutukset keräsivät kiinnostuneita monipuolisesti eri aloilta.

Kuva. Verkkokoulutuksen todistustenjaossa oli helppo hymyillä urakan päätteeksi.

Sara Härmälä, johtaja

upgraded*

Iiris Tyni, projektipäällikkö, Upgraded

TERVEYTEKNOLOGIAN KYSYNNÄN JA TARJONNAN KOHTAUTTAJANA

Upgraded ry (ent HealthSPA) on terveys- ja hyvinvointialan startup-yritysten voittoa tavoittelematon yhteistyöjärjestö, jonka tehtävänä on edistää yhteistyötä terveysalan sisällä luomalla verkostoja, palveluita ja tapahtumia, jotka edistävät startupien ja innovaatioiden sujuvampaa markkinoille pääsyä niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Upgradedin toiminnan näkyvimpiä muotoja on vuosittain järjestettävä Upgraded Life Festival, joka tuo yhteen terveysalan pioneerit ja voimanasemat keskustelemaan, oppimaan ja verkostoitumaan. Vuonna 2018 Upgraded Life Festivalin yhteydessä järjestettiin myös TEKNO-tärskyt-hankkeen aihepiiristä kiinnostuneille sote-alan toimijoille ja startupeille loistavin tuloksin.

Startupit ovat merkittävä muutosvoima yhteiskunnassa, sillä ne ovat usein ketterämpiä ja innovatiivisempia kuin suuret yritykset tai terveydenhuollon tarjoajat, ja keskittyvät yleensä toiminnassaan hiomaan huippuunsa ratkaisun johonkin spesifiin ongelmaan tai haasteeseen. Nyt kun maamme väestö ikääntyy kovaa vauhtia, on kotona pärjäämistä edistävillä teknologioilla ja innovaatioilla valtava kysyntä, ja toisaalta myöskin paljon tarjontaa. Näiden kohtauttaminen onkin ollut Upgradedin pääfokus TEKNO-hankkeen puitteissa.

Upgradedin tehtävänä TEKNO-hankkeessa on ollut tuoda mukaan hankkeen piiriin startuppeja, jotka ovat sitten erilaisten tapahtumien ja verkostojen kautta saaneet hankkeen avulla konkreettista hyötyä uusien yhteistyökuvioiden ja mahdollisuuksien muodossa sekä voineet myös tuoda uusia palveluita vanhus- ja vammaishoidon piiriin. Lisäksi on ollut mukava huomata, miten positiivisesti uusiin teknologioihin pääosin suhtaudutaan niin loppukäyttäjien kuin terveysalan ammattilaistenkin piirissä, ja että niissä nähdään enemmän mahdollisuuksia kuin uhkia. Näistä teemoista kerromme tarkemmin tässä julkaisussa!

TEKNO-hanke on ollut itse yhdistykselle erittäin opettavainen ja antoisa kokemus, ja hanke on antanut meille erittäin paljon. Hankkeen ansiosta suhteemme startup-yrityksiin on syventynyt, ja olemme saaneet uutta perspektiiviä päästyämme työskentelemään ”kädet savessa” terveysalaa eri tahoilta katsovien organisaatioiden kanssa, ja löytäneet yhdessä oikeita haasteita että ratkaisuja niihin. Olemme osallistuneet yhdessä startupien kanssa lukuisiin kiinnostaviin tapahtumiin, mm. Parasta Aikaa -messut ja SMASH Helsinki. Lisäksi pääsimme esittelemään TEKNO-hanketta ja sen startupeja korkea-arvoiselle Alankomaiden delegaatiolle, joka vieraili luonamme Maria 01 -kampuksella.

TEKNO-hanke on kerännyt kiitosta niin Upgradedin jäsen-startupeilta kuin myös terveysteknologia-alan ekosysteemin muilta jäseniltä. Meitä on ilahduttanut nähdä, että tämän hankkeen kautta palvelun tarjoajat ja palvelua tarvitsevat ovat löytäneet toisensa, ja sitä kautta uudet innovaatiot ja uudet tavat tuottaa entistä parempaa palvelua koti- ja vanhustenhoidossa ovat päässeet käyttöön.

Toivomme, että hankkeen päättymisen jälkeen saavutetut tulokset ja syntyneet verkostot jatkavat edelleen elämäänsä ja lisäarvon tuottamista kaikille osapuolille niin, että digitaaliset terveysteknologia-innovaatiot tulevat jatkossakin käyttöön entistä vaivattomammin!

Päivi Putkonen,
ohjausryhmän puheenjohtaja

NYKYHETKEN AMMATILLISEN OSAAMISEN HAASTEET TERVEYDENHUOLLOSSA

Teknisten innovaatioiden ja lääketieteen sekä muiden tieteiden yhteinen historia on pitkä ja monikerroksinen. Esimerkiksi jo 1600-luvun loppupuolella mikroskooppien käyttö tieteessä lisääntyi, kun Robert Hooke julkaisi ohjeet biologisten leikkeiden valmistamisesta. Tämän jälkeen mikroskoopilla saatujen löydösten soveltaminen lääketieteellisessä päättelyssä sekä tutkimuksessa alkoi edetä. Ihmissilmä oli saanut apuvälineen, jolla nähdä syvemmälle ja tarkemmin kuin mitä normaali näkökykymme antaa myöten. Objektiiivinen arviointi ja päättely alkoivat saada tukea erilaisten uusien teknologioiden tuomasta lisäinformaatiosta. Tämä puolestaan edisti diagnostista varmuutta ja logistiikkaa sekä antoi tieteelliselle tutkimukselle lisäapua järjestelmälliseen havainnointiin ja tutkimukseen.

Ihmisen fysiologian ja biologian rakenteiden kaikki kerrokset eivät kuitenkaan vielä 1600-luvun lopussa olleet paljastuneet huolimatta esimerkiksi Leonardo Da Vincin sekä muiden nerojen ihmiskehon mallinnuksista tutkimalla, kuvailemalla ja kuvittamalla. Lääketiede ja muut tieteenalat alkoivat 1700-luvulla ja 1800-luvulla lähentyä kiihtyvällä tahdilla toisiaan; erityisesti fysiikan ja kemian ja niihin liittyvien ja niistä riippumattomien teknologioiden kehittyessä sekä perustutkimuksessa sekä soveltavassa tutkimuksessa. Röntgensäde keksittiin 1800-luvun loppupuolella (W. Röntgen 1857). Röntgensäteen keksimisestä oli yllättävän lyhyt ajallinen matka sairaalakäytössä olevaan röntgenlaitteeseen. Esimerkiksi Helsingin Kirurgiseen sairaalaan hankittiin ensimmäinen röntgenlaite jo vuonna 1897. Wilhelm Röntgen sai ensimmäisen fysiikan Nobelin palkinnon vuonna 1901. Ihmistä pystyttiin tutkimaan pintaa syvemmältä ja tutkimuslöydöksiä liittämään loogisesti eri sairauksiin.

Perustutkimuksella on perinteisesti tarkoitettu tutkimustoimintaa niissä luonnontieteellisissä tieteenaloissa, jotka ovat kehittyneet omiksi aloikseen kuten matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, lääketiede sekä tähtitiede. Soveltavaa tutkimusta on syntynyt, kun eri tieteenalojen tutkijat ovat yhdistäneet osaamisensa jonkin tutkimusaihion ympärille. Lääketieteellinen osaaminen ja halu parantaa ja

tutkia tauteja on edistänyt tietämystämme kaikesta biologisesta ihmiseen ja luontoon liittyvästä ja tarjonnut monitieteistä osaamista vaativan alustan tutkimus- ja kehittämistoiminnalle.

Ihmisaivojen sähköistä toimintaa päästiin tarkemmin tutkimaan, kun ensimmäinen ihmiselle tehty EEG (elektroenkefalografia) -mittaus tehtiin 1924 Hans Bergerin toimesta⁴. Laitetta alettiin hyödyntää erityisesti epilepsiatutkimuksessa. Vaikka jo 1800-luvun lopussa oli tehty yksittäisiä EKG-kokeita, sydämen sähköistä aktiiviteettia päästiin tarkemmin tutkimaan, kun hollantilainen Willem Einthoven keksi sensitiivisemmän laitteen vuonna 1901. Einthoven palkittiin työstään vuonna 1924 lääketieteen Nobelin palkinnolla⁵. Myöhemmin tutkimuskäyttöön tulivat kuvantamislaitteet kuten MRI, PET ja SPECT.

Lääketieteen ja teknologisen osaamisen kasvu on vienyt globaalisti kehitystä eteenpäin. Oman osansa ovat saaneet lääketieteen lisäksi hoivaan ja hoitoon liittyvät tiedot ja niissä hyväksi havaitut käytänteet.

Uudet innovaatiot eivät ole loppuneet 1900-luvun lopulle tai 2000-luvun alkuun, vaan niiden kehitys on tutkimustiedon lisääntyessä ollut kiihtyvä. Tänä arkipäivää ovat muun muassa tietokoneavusteiset leikkaukset⁶ sekä kokeelliset hankkeet, joissa verrataan asiantuntijalääkäreiden tekemiä diagnooseja ja niiden tarkkuutta keinoälyn päättelyyn. Erilaisiin sairauksiin on kehitetty erilaisia tutkimus- ja apuvälineitä. Lisäksi sairaalassa tapahtuvan hoidon rinnalle on tullut sairauksien ennaltaehkäisyyn, itsehoitoon ja kotihoitoon tarkoitettuja apuvälineitä kuten esimerkiksi sykemittarit, erilaiset etähälyttimet muistisairaita varten, kotiin vietävät ruoka-automaatit, diabeteksen hoitoon tarkoitetut välineet, kuten esimerkiksi erilaiset insuliinipumput sekä palveluja, jotka tallentavat asiakkaan erilaisia terveystietoja erilaisten mittareiden avulla ja lähettävät niitä sitten terveydenhuollon ammattilaisille analysointia varten.

Mitä tämä kaikki tarkoittaa erityisesti hoidettavien sekä hoitajien näkökulmasta? Lääkäreiltä vaaditaan erityisosaamista omalla erityisalalla. Sekä lähi- että sairaanhoitajilta ja joiltakin sosiaalisialalla toimivilta ammattiryhmiltä vaaditaan entistä enemmän tietämystä arjen hoivaan ja hoitoon liittyvistä teknisistä, jatkuvasti kehittyvistä laitteista. Ammattilaiselta vaaditaan halua oppia jatkuvasti uutta ja kehittyä työssään. Potilaille/asiakkaille ja omaisille tämä merkitsee myös vastuuta omasta hoidosta ja siihen liittyvien välineiden käytön osaamisesta. Kaikille ryhmille nykykehitys merkitsee kommunikaatiota keinoälyjen kanssa, useissa erilaisissa palveluympäristöissä sekä kotona. Hoivarobotit saattavat olla arkipäivää pian täällä Suomessakin, vaikkakin valtiomme olisi hidas panostaja tällä saralla joihinkin muihin maihin verrattuna, kuten esimerkiksi Japani.

ESR:n rahoittamassa ja Laurea-ammattikorkeakoulun koordinoimassa TEKNO-hankkeessa on pyritty selvittämään sekä terveydenhuollon ammattilaisten, että kansalaisten ja omaishoitajien tarvitsemaa hyvinvointiteknologiakoulutusta, luomaan koulutusmalleja, kouluttamaan sekä antamaan tukea hyvinvointiteknologioiden

start-up yrittäjien mahdollisuuksille kouluttaa ja maahantuoda hyvinvointitekniologiaan liittyviä laitteita, sekä keksiä uusia innovaatioita. TEKNO-hanke on tämän lisäksi tuonut ymmärrystä esimerkiksi siihen, miten voimakas vaikuttaja koettu yksinäisyys on arjen selviytymisessä ja hyvinvointitekniologioiden käytön oppimisessa.

Opastusta ja uuden osaamista siis tarvitaan kaikilla tasoilla, kun sairaalat, kotihoito ja terveyskeskukset eivät enää riitä vastaamaan sekä kansalaisten että ammattilaisten arjen osaamistarpeisiin. Edessämme on merkittävä yhteiskunnallinen koulutushaaste, johon on kyettävä vastaamaan hyvin nopealla aikavälillä. Tähän tarvitaan henkisesti avointa ja tutkivaa otetta, jolla esimerkiksi valtakunnallisesti kartoitetaan edelleen hyvinvointi- ja terveystekniologioiden osaamista eri tahoilla kolmatta sektoria unohtamatta. Yhteiskuntamme on tällä hetkellä voimakkaassa kehitysmurroksessa lääketieteen, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon sarjoilla. Keinoöly ei ole uhka vaan mahdollisuus erityisesti lääketieteessä ja hoitotieteissä. Esimerkiksi Suomen Akatemian rahoittamassa ROSE-hankkeessa tutkitaan monitieteisesti, miten palvelurobotiikan edistysaskeleet mahdollistavat tuotteiden ja palvelujen innovoinnin sekä hyvinvointipalvelujen uudistumisen, kun palvelut kehitetään eettisesti yhdessä sidosryhmien kanssa⁷.

On vielä pitkä matka siihen, että robotti korvaisi kokonaan ihmishoitajan tai lääkärin, mutta lyhyt matka siihen, että se voi toimia hoidon ja lääketieteellisen päättelyn apuvälineenä sekä avustaa kotihoidon asiakasta päivittäisten asioiden hoitamisessa.

Kuva: Sirpa Papinahö

Kirjoittaja, TKI –päällikkö Päivi Putkonen on toiminut TEKNO-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana sekä ollut innovoimassa TEKNO -hanketta. Hän on toiminut mm. tutkijana Aalto yliopiston Teknillisessä Korkeakoulussa lääketieteellisen tekniikan laboratoriossa, Kuopion Yliopistollisessa Sairaalassa sekä HUSin Lastenlinnan sairaalassa. Erityisosaamisalueet ovat kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus, terveystaloustiede, epilepsiakirurgia sekä lääketieteellisen tekniikan käyttö epilepsian diagnostiikassa. Laureassa hän vastaa tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitushauista sekä hankkeista Laurean E –yksikössä.

LÄHTEET

- 1) Davidson, M.W. Robert Hooke: Physics, Architecture, Astronomy, Paleontology, Biology. *Laboratory Medicine* 41(3):2010, pp 180–182. Saatavilla internetissä: <https://doi.org/10.1309/LMQ8H3HQHZQKECZZ>
- 2) Popham, A.E. *The Drawings of Leonardo da Vinci*. Jonathan Cape, 1946. ISBN 0-224-60462-7.
- 3) <https://www.nobelprize.org/prizes/physics/1901/roentgen/nominations/>
- 4) Zeidman, L.A., Stone, J & Kondziella, D. New Revelations About Hans Berger, Father of the Electroencephalogram (EEG), and His Ties to the Third Reich. *Journal of Child Neurology*, 2013.
- 5) <https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/1924/eintheoven/biographical/>
- 6) Adams, L & al. Computer-assisted surgery. *IEEE Computer Graphics and Applications*. 10(3):1990, pp. 43-51.
- 7) <https://www.aka.fi/fi/strategisen-tutkimuksen-rahoitus2/ohjelmat-ja-hankkeet/teknologiamurrokset-ja-muuttuvat-instituutiot/rose/>

Lotta Nygård-Eklöf

lähihoitaja ja JøL HelpCaren toimitusjohtaja

TERVEYS- JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN SOVELTAMISTA KOTIHOIDOSSA

Olemme Loviisassa toimiva yksityinen sote-palvelujen tarjoaja, nyt jo neljättä vuotta. Meidän perusliikeideamme on tarjota asiakkaillemme kattavat ja monipuoliset palvelut, jotka tukevat kotona asumista. Tähän konseptiin soveltuivat hyvin TEKNO-hankkeen tarjoamat mahdollisuudet ja ideat. Siksi lähdimme innokkaasti mukaan katsomaan, mitä hanke voisi tarjota tai opettaa meille.

Paljon on opittu, verkostoitu ja ideoitu. Välillä on haukattu liian isoa palaa, mutta esimerkiksi TEKNO-verkkokoulutuksen järjestäjien kanssa keksittiin hyvässä hengessä ratkaisuja, miten kiireinen yrittäjä voisi suorittaa edes pienen osan edellä mainitusta koulutuksesta.

Uuteen on aina kiva tutustua, mutta miten saada ”kiva” tunne myös eteenpäin? Miten saada kaupungin päättäjät kokeilemaan ennakkoluulottomasti uusia asioita, jotka oikeasti voisivat taata turvallista kotona asumista? Miten saat asiakkaan ymmärtämään, että liesivahti on ihan huippujuttu muun muassa palovaroitimen lisäksi. Miten tarjota päättäjille ja loppukäyttäjille uudenlaista ajattelua kotiin tarjottavien etäpalvelujen käytöstä. Onko sukupolvi, jota nyt kehoitetaan (painostetaan?) kotona asumiseen, valmis ottamaan vastaan uutta teknologiaa? Itse uskon, että on.

Tämänkin hankkeen aikana on tullut vastaan monta surullista esimerkkiä siitä, miten uutta teknologiaa soveltamalla olisi voitu jopa säästää ihmishenkiä, myös täällä Loviisassa. Yksin asuvalle muistisairaalle ihmiselle ei tule kovin kalliiksi hankkia GPS-paikanninta tai paikantavaa turvaranneketta, joka huomaamattomasti kuljisi mukana. Tai vaikeavammaiselle ihmiselle välinettä vireyden seurantaan, joka

hälyttää silloin, kun sydän tai hengitys lakkaa toimimasta. Miksi vieläkin, vaikka ollaan opittu uutta, ei oteta käyttöön uutta teknologiaa? Mikä on yhden ihmishengen arvo?

On aika toimia, saada ääni kuuluviin! Markkinat ovat tupaten täynnä uusia, innovatiivisia teknologisia ratkaisuja. Mutta miten kuluttaja, päättäjä ja jälleenmyyjä osaa valita ja tarjota oikeaa tuotetta? Yksi erittäin helppokäyttöinen ja kattava sivusto on Seniori365.fi. Sitä ollaan nyt laajentamassa maantieteellisesti, ja olisihan se mukavaa, jos yhdestä paikasta löytäisi siivouspalvelut, ruokapalvelut sekä muita tarvikkeita ja teknologiaa, joita voidaan tarvita lisäämään kodin turvallisuutta.

”Olen omin silmin seurannut, miten asiakas rauhoittuu pelkästään sillä, että värittämisen aikana kuunnellaan tabletilta linnun laulua.”

Itse muistisairauksiin perehtyneenä etsin jatkuvasti uusia menetelmiä ja välineitä, joilla voisin auttaa ja tukea muistisairasta asiakasta kotona. Uuden teknologian hyödyntäminen käsi kädessä aidosti läsnäolo -menetelmällä olen löytänyt hyvän tasapainon. En usko, että teknologia milloinkaan voisi korvata fyysistä kontaktia, ei sitä tunnetta, joka syntyy, kun yhdessä nauretaan, lauletaan tai askarrellaan. Mutta hyvänä apuvälineenä ja oikein käytettynä, oikeaan aikaan, teknologian avulla voi saada aikaan uskomattomia asioita. Olen omin silmin seurannut, miten asiakas rauhoittuu pelkästään sillä, että värittämisen aikana kuunnellaan tabletilta linnun laulua. Tai miten vanhat muistot nousevat esiin jonkun tietyn laulun soittamisen myötä. Muistelmia voi taas tehdä katsomalla vanhoja kuvia netistä. Millä tavalla voisimme tuoda esiin tätä teknologiaa ja miten voisimme parhaalla tavalla hyödyntää sitä? Asiaan pitää vain perehtyä ja opiskella lisää.

Parhaillaan käynnissä olevan sote-uudistuksen aikana moni pienyrittäjä voi ajatella, että miten jatkossa selviää jatkossa ”suuressa sote-maailmassa”? Mistä löytyy aikaa, motivaatiota ja jaksamista itseensä kehittämiseen, kun samalla pitää valmistella Kanta-valmius, on GDPR-uudistukset, pakolliset lääkelaskutentin hyväksymiset, käyntiseurannat ja pitää saada muut alaan liittyvät asiat kuntoon. Motivaatio löytyy sieltä, kun saavut asiakkaan luo, joka ei ole pitkään aikaan osannut kommunikoida, ja saamme yhdessä aikaan joulutervehdyksen omaisille. Se löytyy sieltä, kun saat kuulla koskettavan tarinan Karjalan evakosta. Tarinan, joka muistui mieleen vanhasta laulusta, ja nyt se on tallessa. Kiitos teknologian, joka auttoi tässäkin.

Mia Viljakainen

perheyritys Kulta-Ajan Kotien konsernihallinto

Kulta-Ajan Koteihin kuuluvat Valko Kartano Oy, Valkon Hoitokoti Oy,

Lapinjärven Palvelukodit Oy ja Lapinjärven Hoitokoti Oy.

IKÄIHMISTEN ARJEN HAASTEET HOIVAKOTIYRITTÄJÄN NÄKÖKULMASTA

Vuonna 1991 meidän ensimmäinen hoivakoti sai alkunsa oman perheen sisällä tapahtuvasta tarpeesta. Tuohon aikaan haasteet olivat jo käsin kosketeltavissa, koska paikkoja oli rajoitetusti, ja siihen aikaan hoitopaikat olivat kunnan tai kaupunkien omia. Yksityisiä palveluntarjoajia ihmeteltiin ja ehkä myös hiukan pelättiin. Markkinointia piti tuohon aikaan tehdä ovelta ovelle -tyylillä. Meillä oli hyvä hoivakotimalli, jolloin saavutimme asiakkaiden luottamuksen, sekä saimme rekrytoitua sitoutuneen ja pysyvän henkilökunnan. Kulta-Ajan Kotien asiakkaat tulevat kuntien ja kaupunkien kautta, jotka osoittavat meille maksusitoumuksen.

Toimintamme on jatkunut kohta 28 vuotta, ja tietenkin vuosien aikana on tapahtunut muutoksia. Olemme kehittyneet ja laajentuneet. Henkilöstö on motivoitunut työhönsä ja kouluttautunut eri osa-alueille. Tällä hetkellä tarjoamme palveluasumista, tehostettua palveluasumista sekä tukiasumista ja päivätoimintaa mielen-terveys- ja päihdekuntoutujille, muistisairaille ja senioreille. Tarjoamme myös kotihoitopalveluita.

Myös kaupungissa on tapahtunut muutoksia ja leikkauksia. ”On säästetty” ja ikäihmiset on pitkälti hoidettu omissa kodeissa, mikä ei välttämättä ole ollut hyvä ratkaisu pitkällä tähtäimellä. Ei välttämättä ole satsattu yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan, ja henkilöstömitoitukset on vedetty minimiin, millä on negatiivisia

vaikutuksia hoidettavaan. Pystytäänkö tarjoamaan turvallinen ja laadukas ympäristö omassa kodissa näillä puitteilla? Riittääkö aikaa olla läsnä ja tarjota huolenpitoa ikäihmiselle, jolla ei ole muuta verkostoa kuin vain kotihoito, joka käy kerran pari päivässä? Koti ei välttämättä ole aina se oikea paikka asua. Moni ikäihminen tuntee turvattomuutta, ja jos on vielä sairauksia ja avuttomuutta kertoa ja pyytää enemmän apua, oravanpyörä on muodostunut. Suurin osa päivystykseen tulleita on ikäihmisiä kotihoidosta. Tavallisin syy on kuivuminen ja ravinnon puute. Jotain on todella pielessä.

Haaste on, että miten sijoittaa ihmiset oikeisiin paikkoihin, oli se sitten kotihoito tai palveluasuminen hoitokodissa. Toivoisin, että asiaa pohditaan vakavasti, koska tämä jos mikä maksaa yhteiskunnalle.

TEKNO-näkökulmasta: Miten Kulta-Ajan Kodeissa hyödynnetään teknologiaa?

Meillä on ollut jo monia vuosia asukkailla käytössä turvarannekkeet, mikä on henkilöstölle iso apu. Rannekkeella voi seurata asukkaan elintoimintoja yöaikaan. Ranneke seuraa myös liikkeitä päiväsaikaan. Jos lähdetään esimerkiksi ”luvottomasti” ulos, ranneke ilmoittaa hoitajalle asian. Tulevaisuudessa olemme mietinneet kirjaamiseen tabletteja, jotka kulkevat vaivattomasti mukana. Teknologiaa kehitämme jatkuvasti ja olemme siitä kiinnostuneita. Tulevaisuuden visio voisi olla vaikka älyhuone, jonka toiminnot ohjataan puheella. Hyödyt ovat kiistattomat ja varmaa on, että kohteissa, joissa on jo kaikki turvallisuuden osa-alueet kattava turvallisuusmenettely, on saatu estettyä jo iso joukko haitallisia tai jopa vaarallisia tapahtumia, asioita tai ilmiöitä.

Kati Komulainen

yksikön johtaja, Laurea-ammattikorkeakoulu

HANKETYÖ TULEVAISUUDEN OSAAMISEN KEHITTÄMISEN ALUSTANA

Elämme keskellä yhä kiihtyvää kehitystä, uudistusta ja muutosta. Murros osaamisessa, koulutuksessa ja työelämässä vain voimistuvat digitaalisen transformaation myötä. TEKNO-hankkeessa on lähestytty tätä kehitystä terveys- ja hyvinvointiteknologian näkökulmista. Tavoitteena on ollut kehittää ekosysteemejä, joissa voidaan edistää sekä asiakkaiden että ammattilaisten terveys- ja hyvinvointiteknologiaosaamista.

Opiskelu ammattikorkeakoulussa mielletään arjen puheissa usein käytännönläheiseksi ja vähemmän teoreettiseksi verrattuna opiskeluun yliopistossa. Rohkenisin itse näkökulman laajentamiseen pelkästä teoreettisen osaamisen tarkastelusta kohti kokonaisvaltaisempaa osaamisen kehittymistä. Ammattikorkeakouluissa opiskelu rakentuu Ammattikorkeakoululain (Ammattikorkeakoululaki 351/2003) määrittämän tehtävän ympärille, jossa todetaan, että korkeakouluopetuksen lisäksi sen tulee lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa työelämää ja aluekehitystä edistävää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.

Näkisin, että opiskelu ammattikorkeakouluissa on vuoropuhelua ympäröivän yhteiskunnan kanssa, työelämän osaamista kehittävää ja tutkivaa ja hyvin ratkaisukeskeistä toimintaa, jossa opiskelijan osaamisessa kehittyvät perusosaamisen lisäksi ne taidot, jotka kulloinkin ovat keskeisiä työelämässä. Tämän vuoksi Laurea-ammattikorkeakoulukin on lähtenyt TEKNO-hanketta vetämään ja hakenut siihen rahoitusta. Haluamme itse olla rakentamassa sitä kenttää, jossa opiskelijamme tulevaisuudessa työskentelevät.

Puhuttaessa teknologiasta miellämme sen yleisesti laitteisiin, tekniikkaan ja erilaisiin välineisiin liittyväksi. Erityisesti terveys- ja hyvinvointitekniologiassa tekniikka tai laite ovat vain väline korkeampiin tavoitteisiin. Nämä korkeammat tavoitteet liittyvät hyvinvointiin, itsenäiseen elämään, parempaan elämänlaatuun, oman terveyden ylläpitämiseen. Näin ollen pelkkä laiteosaaminen ei tee autuaaksi tai edistä kenenkään terveyttä tai hyvinvointia. Voitaneekin ajatella, että vasta, kun asiakas tai ammattilainen aloittaa vuorovaikutuksen laitteen tai välineen kautta tai avulla itsensä kanssa, olemme asian ytimessä.

Sosiaali- ja terveysalalla tehtävä työ on ihmisläheistä, vuorovaikutteista ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen perustuvaa työtä. Sitä se edelleenkin on, mutta maailman muuttuessa ja työelämän murroksessa edellä mainitut työn peruslähtökohdat saavat uusia muotoja. Ihmisläheisyys, vuorovaikutteisuus ja henkilökohtainen kohtaaminen voivat tapahtua myös erilaisten teknisten apuvälineiden kautta ja avulla. Asiat eivät ole toisiaan poissulkevia vaan toisiaan täydentäviä. Tässäkin kohden tavoite ja merkitys, jota laitteen tai teknologian avulla haetaan, on merkityksellinen.

Terveys- ja hyvinvointitekniologiaosaaminen edellyttävät uudenlaista osaamista sekä kansalaisilta että ammattilaisilta. Sitran tuottamassa avoimesti saatavilla olevassa teoksessa tulevaisuuden osaamistaidot kiteytyvät seuraaviin kahdeksaan osaamiseen (Cook 2018.)

1. Ongelmanratkaisu
2. Yhdessä työskenteleminen
3. Kriittinen ajattelu
4. Luovuus
5. Empatia
6. Palvelumuotoilu ja systeemiajattelu
7. Maailman kansalaisuus
8. Oppimaan oppiminen

Itse lisäisin tähän näiden kahdeksan osaamisen listaan vielä eettisen osaamisen, josta yhä kompleksisemmassa yhteiskunnassa automatisaation ja robotisaation myötä on muodostumassa nähdäkseni eräs keskeisistä osaamisalueista. Etiikka on aina yhteydessä arvoihin ja ihmisenäkemykseemme. Näin ollen etiikasta voimme saada ymmärrystä tehdä valintoja terveys- ja hyvinvointitekniologian suhteen myös asiakas- ja potilastyöhön.

Kun tarkastellaan hanketyötä ja opiskelijoiden sekä muiden toimijoiden osallisuutta hanketyössä, voidaan havaita hanketyön antavan avaimia moneen tulevaisuuden osaamiseen. Hanketyö on jatkuvaa ongelmanratkaisua, jossa työskentelään yhdessä erilaisten toimijoiden välillä. Usein ajattelu ja toiminta ovat erityisesti hankkeen alkuvaiheessa vielä selkiytymättömiä, jolloin tarvitaan kykyä kriittiseen ajatteluun. Toisaalta ilman luovuutta ei synny uutta emmekä näe kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita ympäristömme meille viestittää.

Empatia on erottamaton osa ihmisyyttä. Kyvykkyytemme nähdä ja ymmärtää asioita toisten ihmisten silmin on edellytys monitoimijaisessa yhteistyössä. Palvelumuotoilu ja systeeminen ajattelu antavat meille välineitä luoda moniulotteisiin yhteyksiin säännönmukaisuutta ja ymmärrystä hahmottaa erityinen. Tulemme tulevaisuudessa toimimaan yhä globaalimmassa maailmassa. Tällöin ymmärrys erilaisista kulttuuritaustoista tulevien ihmisten, heidän ympäristönsä ymmärtäminen, toimintatapojen hahmottaminen ja luonnollisesti kyky vuorovaikuttaa joko mahdollistavat tai estävät globaalia yhteistyötä. Ihminen ei ole koskaan valmis. Luonnollinen uteliaisuus, ilo ja halu oppia ovat asioita, joihin hanketyö antaa hyvän alustan – oppia voi paljon muutakin kuin mitä ensin oletti oppivan.

Miten sitten pystymme koulutuksessa vastaamaan haasteisiin tulevaisuuden terveys- ja hyvinvointitekniikan osalta? Emme tunne tulevaa emmekä täysin tiedä, mikä suunta tulevassa maailmassa terveys- ja hyvinvointitekniikalla on. Sen me tiedämme, että teknologian käyttö, käytettävyys, saavutettavuus ja saatavuus lisääntyvät. Koska emme tiedä mitä tulevaisuus kokonaisuudessaan tuo, on olennaisempaa kehittää taitoja, jotka valmistavat meitä vastaamaan muuttuviin tilanteisiin. Näin ollen hanketyöskentely osana opiskelua valmentaa myös opiskelijoita ottamaan tulevaisuuden vastaan kaikkine moninaisine ihmeineen!

LÄHTEET:

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.

Cook W.J. 2018. Sustainability, Human Well-Being, and the Future of Education. Open access.

Luettu 14.12.2018. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-78580-6.pdf>

Jenina Heikkinen

opiskelija, Laurea-ammattikorkeakoulu

IKÄTEKNOLOGIAA HYÖDYNNETÄÄN KOTIHOIDOSSA VIELÄ VARSIN VÄHÄN

Laura-ammattikorkeakoulun opiskelija Jenina Heikkinen selvitti opinnäytetyössään sairaanhoitajien ja esimiesten kokemuksia ikäteknologian hyödyntämisestä Vantaan kotihoidossa. Opinnäytetyön tuloksista ilmenee, että kotihoidossa ikäteknologiaa käytetään vielä varsin suppeasti. Työyksiköissä ikäteknologian käyttöä edistää muun muassa se, että ikäteknologiaan suhtaudutaan melko myönteisesti, teknologiaosaaminen koetaan hyväksi ja perehdytys riittäväksi.

Opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan todeta, että kotihoidossa yleisimmin käytössä olevaa ikäteknologiaa ovat turvaranneke, sähkölukot, mobiilikirjaaminen sekä lääkkeiden koneellinen annosjakelu. Kotihoidon työntekijät toivovat, että ikäteknologiaa saataisiin käyttöön enemmän. Tärkeäksi koetaan se, ettei teknologian lisääntyminen veisi liikaa työntekijöiden voimavaroja ja riittävä ihmiskontakti asiakkaan kanssa säilyisi. Ikäteknologia koetaan kotihoidossa hyödylliseksi niin itselle työntekijänä, kuin asiakkaallekin ja uudet ratkaisut kiinnostavat. Ikäteknologia parantaa muun muassa ikäihmisten elämänlaatua, lisää turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, ennaltaehkäisee tapaturmia, helpottaa hoitotyötä ja säästää kustannuksissa.

Jotta ikäteknologiaa saataisiin käyttöön laajemmin, kehitettävää olisi etenkin tiedon hankinnassa sekä organisaation toiminnassa ja yhteistyössä. Opinnäytetyössä esitetyissä tuloksissa selviää, että ikäteknologian hyödyntämistä haastaa etenkin vähäinen tieto-taito, rajalliset resurssit, tekniset ongelmat, epävarmuuden kokemukset ja ison organisaation kankea päätöksenteko. Muun muassa nopeasti uudistuvat innovaatiot vaikeuttavat ikäteknologian hankintaa, minkä vuoksi työpaikoille

kaivataan lisäkoulutusta. Teknologiahankintojen ja kunnan päätöksenteon koetaan olevan hidasta ja kaukana käytännön työstä. Organisaation toimintaa ja päätöksenteon toimivuutta pohtivat etenkin esimiehet. Sairaanhoidajilla ei ollut juurikaan tietoa organisaation toimintatavoista päätöksentekoon liittyen. Yhteistyö teknologiayritysten ja kotihoidon välillä on myös vähäistä. Teknologiayrityksistä ei olla yhteydessä suoraan kotihoidon yksiköihin, vaan yhteistyö tapahtuu organisaation ylempien elimien kautta.

Opinnäytetyössä kehittämisehdotuksena nostetaan tarve toimivan yhteistyömallin luomisesta organisaation, teknologiayritysten ja käyttäjätason välille, jolloin päätöksenteossa huomioitaisiin asiakaslähtöisyys. Toiseksi kehittämisehdotukseksi nousee tiedon hankinnan parantaminen yksiköiden sisällä. Jatkotutkimusaiheeksi ehdotetaan vastaavan selvityksen tekemistä kuntaorganisaation päättävälle tahoille, jotta heidän tietämystään ikäteknologiasta voitaisiin paremmin kartoittaa.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena yhteistyössä TEKNO-hankkeen kanssa. Opinnäytetyöhön haastateltiin kotihoidossa työskenteleviä sairaanhoitajia ja esimiehiä syksyn 2017 aikana. Haastatteluaineisto analysoitiin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Lisätiedot:

Heikkinen, J. 2018. Sairaanhoidajien ja esimiesten kokemuksia ikäteknologian hyödyntämisestä kotihoidossa. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma. Sairaanhoidtaja AMK. Vantaa: Laurean ammattikorkeakoulu.

Opinnäytetyö on tallennettu Theseus-tietokantaan osoitteessa <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201803253761>

Christina Sani

”OPINTOJAKSO OLI KAIKEN KAIKKIAAN SAIRAANHOITAJAN ROOLIN ETSIMISTÄ.”

Keskustelin Laurea-ammattikorkeakoulun Porvoon toimipisteen lehtori Lilja Palon kanssa TEKNO-hankkeen, Posintran ja Porvoon Laurean yhteisestä työstä hankkeessamme. Vuoden 2017 elokuussa kävin yhdessä Tikkurilan Laurean lehtorin Eija Söderlundin kanssa kertomassa Liljalle sekä viestinnän lehtorille Anja Mertaselle hankkeestamme ja yhteistyön tahtotilasta Porvoon Laurean kanssa.

Mitä ajatuksia Liljalla heräsi heti ensitapaamisen jälkeen, kun tapasimme Porvoo Campuksella ja juttelimme TEKNO-hankkeesta?

”Olin kuullut alkaneesta hankkeesta kollegaltani Erja Annolalta juttellessamme sähköiset palvelut hoitotyössä -opinnoista. Erja kysyi, että josko lähtisin syksyllä aloittavan ryhmän kanssa mukaan tähän hankkeeseen. Kun kuulin hankkeestanne ja opiskelijoiden osuudesta, lähdin innolla mukaan. Olen itse todella kiinnostunut teknologiasta hoitotyössä. Oli kiva, että kyseessä oli iso hanke, jolloin sillä on näkyvyyttä ja se on myös siten merkittävä.”

Miten hanke sisällytettiin opiskelijoiden opintoihin?

”Toteutus sisältyi projektinhallinta ja viestintä -opintopakettiin, joka on viiden opintopisteen kokonaisuus. Posintran alkuinfon jälkeen työstimme opiskelijoiden kanssa yhdessä haastattelulomakkeen, olihan kyseessä juuri opintonsa aloittaneet sairaanhoitajaopiskelijat. Avasimme kysymykset kohta kohdalta, mitä mikin kysymys tarkoittaa. Opiskelijat saivat siten heti tuntumaa siitä, miten haastatteluja tehdään. Opiskelijat kävivät sitten pareittain tai pienryhmissä haastattelemassa alueen yrittäjiä joko yrityksen tiloissa tai sitten Posintran toimistolla.”

Haastattelujen jälkeen opiskelijat raportoivat työstään. Monet olivat yllättyneitä siitä, että kyse oli muustakin kuin haastattelusta, muun muassa seminaarin valmistelusta sekä siihen osallistumisesta. Opintojakso meni samanaikaisesti monella tasolla, oli tiedon etsimistä, raportointia ja seminaariin osallistumista. Voisi sanoa, että opintojakso oli kaiken kaikkiaan sairaanhoitajan roolin etsimistä. Esimerkiksi haastattelutekniikan oppimisella on siirtovaikutus potilaan tulohaastattelun tekemiseen.”

Mitä tällainen hankeyhteistyö vaatii? Mitkä ovat hyviä puolia, mitkä mahdollisesti kompastuskiviä? Miten voi ennakoida tulevaa?

”Opiskelijoiden kannalta on erittäin hyvä, että he pääsevät katsomaan tulevaisuutta tällaisen oikean projektin kautta. Ehkä joillekin oli hieman hämmäntävää tällainen teknologia-asia hoitotyössä. Osalla opiskelijoista oli esimerkiksi lähihoitajan tutkinto takana, jolloin he olivat ehkä jo tutustuneet teknologisiin ratkaisuihin tai apuvälineisiin. Monille opintojaksolla oli kuitenkin paljon uutta, niin projektinhallinnan kuin substanssiosaamisen kannalta. Esimerkiksi opiskelijoiden tekemät haastattelut osoittivat, että työelämä voikin olla aika lailla muuta, kuin olivat luulleet. Monet innostuivat apuvälineistä, ehkäpä jopa alitajuisesti.”

Pohtiessaan ennakointia Lilja sanoo, että kaikkea ei voi ennakoida.

”Kunhyvät puolet osaamisesta tuodaan yhteen, se vaatii valmistelua. Mehän tapasimme (Christina ja Lilja) pari-kolme kertaa ja lähettelimme sähköpostia suunnitellessamme tekemistä. Alkuun on selvitetävä hankkeen ja opintojakson tavoitteet, resurssit ja aikataulut. Yhteistyö alkoi hahmottua aika nopeasti. Kompastuskivinä voisi olla, ettei valmistaudu riittävästi, ei mitoiteta tehtäviä oikein. Eli ei saa olla liian helppoa opiskelijoille ja opiskelijoiden tulee tuntea, että heidän tekeminen on merkityksellistä. Myös opiskelijoiden epärealistiset odotukset tulee minimoida, konkretia on tärkeää.”

Kysyin Liljalta lopuksi, että miten hän kokee, että TEKNO-hankkeeseen osallistuminen kasvatti opiskelijoiden osaamista?

”Uskon, että osallistuminen kasvatti enemmän kuin opiskelijat itse uskovat. Esimerkiksi kuvitelmat siitä, mitä sairaanhoitajan työ tulevaisuudessa on, voi olla erilaista. Opiskelijat saivat kokemuksia siitä, mitä yrittäjänä voi tehdä. Tämä oli aivan haastattelujen ansiota. Opintojakso tarjosi heille sekä teoriaa että käytännön kokemusta. Ja kokemukset ovat olleet monitasoisia ja -ulotteisia sekä tulevaisuuteen suuntautuvia. Opiskelijat osallistuivat myös hankkeen aloitusseminaariin Porvoo Campuksella. Seminaarissa he pääsivät seuraamaan asiantuntijaluentoja ja tutustumaan näytteilleasettajien, niin startupien kuin Teknologialainaan tuotteisiin. Lisäksi tällaiset isot kunnon hankkeet näyttävät heille, miten tämän alan työtä on mahdollista kehittää.”

Entä miten Lilja näkee, että hankeyhteistyö voisi olla jatkuvamuotoista?

”Jos hanke on pitkä, niin olisi hyvin hedelmällistä palata aikajanallisesti hankkeen eri kohtiin samojen opiskelijoiden kanssa. On suunnattoman tärkeää, että opiskelija näkee sen, mitä hanke on tuottanut. Että miten oma tekeminen sijoittuu kokonaisuuteen. Tykkään siitä, että on yksi iso kokonaisuus, jota opiskelijat tarkastelevat monesta eri näkökulmasta.

Lisäksi hankkeissa voisi käyttää opiskelijoita opinnäytetyöntekijöinä tai he voisivat tehdä erilaisia kartoituksia tai kehitystöitä. Hoitotyön kehittämisrahat tulee kuitenkin juuri hankkeiden kautta. Opiskelijoiden tulee tuntea projektien rahoitusta, kirjoittamista ja projektinhallintaa. Tällöin tulee oikeaa oppimista. Nytkin opiskelijat tämän hankkeen kautta mieltävät mm. terveysteknologian käyttökelpoisuutta ja huomaamattomuutta, joka saattaa olla monelle käyttäjälle tärkeää.”

Lopuksi Lilja vielä kertoo, että on ollut todella hienoa päästä opiskelijaryhmän kanssa mukaan tähän hankkeeseen, joka oli heidän osaamiseensa hyvin mitoitettu.

Christina Sani

PROJEKTINHALLINTAA JA TERVEYTEKNOLOGIAA

TEKNO-hankkeessa lisätään opiskelijoiden teknologiaosaamista hankkeen aikana sekä myös osallistetaan opiskelijoita hankkeen toimenpiteissä. Porvoon Laurean opiskelijat tekivät yrittäjien teknologiaosaamisen alkukartoituksen sekä osallistuivat hankkeen aloitusseminaarin järjestelyihin syksyllä 2017. Osallistuminen TEKNO-hankkeeseen sisältyi projektinhallinnan opintojaksoon.

Posintran TEKNO-projektipäällikkö kävi haastattelemassa opiskelijoista Janne Termosta ja Hans Suontamaa, jotka olivat juuri aloittaneet sairaanhoitajaopinnot, kun he tulivat mukaan hankkeeseen. Mitä mieltä työparina toimineet Janne ja Hans olivat, kun projektinhallinnan opintojakso alkoi? Miltä opintojaksoon kuuluva TEKNO-hankkeen tehtävä kuulosti silloin? Molemmat olivat sitä mieltä, että ensi alkuun oli todella hankala ymmärtää, että mitä tällainen yhteistyö tarkoittaa ja mitä heidän oli tarkoitus tehdä, miten hanke liittyy heidän kurssiinsa?

”Pikkuhiljaa kurssin edetessä kuitenkin alkoi käydä selvemmäksi, mikä homman juju on. Seuraavalla projektinhallintakurssilla toimintatapa olikin jo tuttua”, totesivat Hans ja Janne.

Opiskelijat saivat heti heille pidetyn alkuinfon jälkeen pareittain valita yrittäjän, jota haastattelevat. Tarkoitus oli haastattelun avulla kartoittaa, mikä on yrittäjän teknologiaosaaminen ja selvittää, millaista teknologiaa yrittäjä työssään käyttää. Koska Hans oli jo aiemmin toiminut kotihoidossa, niin asiakkaaksi he valitsivat Hoivax & Avux:in yrittäjän Tiina Tommolan. Miten he valmistautuivat Tiinan haastatteluun ja miten haastattelu sujui?

”Meillä oli luokan kanssa tehtynä kysymyksiä, joita sitten muokkasimme haastateltavan yrityksen mukaan. Kysymyksiä oli kaikkiaan 10–15. Lisäksi varasimme nauhurin avuksi. Haastattelu pidettiin Posintran tiloissa”. Janne toteaa vielä lopuksi, että ”Hansin kokemuksella sitten teimme haastattelutilanteessa joitakin tarkentavia lisäkysymyksiä”.

Haastattelun jälkeen opiskelijat tekivät projektiraportin. Raporttia varten Hans ja Janne perehtyivät kotihoidossa ja kotisairaanhoidossa käytettävään terveysteknologiaan. Mitä ajatuksia teknologiaan ja sovelluksiin perehtyminen heissä herätti?

”Selvitimme Porvoon kaupungin kotihoidosta, millaista teknologiaa siellä on käytössä. Porvoossa on oikeastaan käytössä vain turvarannekkeita. Samoin on ollut Hollolassa”,

totesi Hans, missä hän on aiemmin ollut töissä. Perehtyessään tarjolla olevaan teknologiaan he törmäsivät mm. mainittuihin erilaisiin turvarannekkeisiin, paikantaviin pohjallisiin, liesivahteihin, älydosetteihin ja selkonäyttöpuhelimiin. He löysivät myös tietoa videoyhteyden avulla tehtävistä kotikäynteistä.

Kurssiin kuului myös tehtäviä liittyen TEKNO-hankkeen aloitusseminaariin Porvoon Campuksella 7.11.2017. Jokaiselle parille/pareille oli määritetty etukäteen tehtävät, joista he vastasivat seminaarin aikana.

”Meidän tuli valmistella seminaaritila sellaiseksi, kun toivomus oli, eli tuolien ja pikkupöytien viemistä ja asettelua. Itse seminaarin aikana meillä ei ollut tehtäviä”, kertoo Hans, ja Janne jatkaa: ”Ja sitten seminaarin päätyttyä purimme seminaaritilan ja siistimme sen kuntoon. Näissä loppujärjestelyissä oli enemmän tehtävää, kuin alussa”.

Kun Hansilla ja Jannella ei ollut varsinaisia työtehtäviä seminaarin aikana, he pääsivät nauttimaan seminaariohjelmasta, kuulemaan seminaarin puhujia sekä tutustumaan mukana olleisiin terveysteknologia-alan startupeihin. Mitä seminaariin osallistuminen heille antoi, niin puheenvuorojen kuin startup-yrityksiin tutustumisen osalta?

”Mulle jäi mieleen se sairaanhoitaja, joka puhui yrittäjyydestä tosi innostavasti. Lisäksi mieleen jäi PeiliVision ja heidän VR-lasisovellus”, kertoi Janne. ”Ja mulle jäi elävästi mieleen se professori, Raimo Sepponen, joka kertoi magneettikuvauslaitteen kehittämisestä”, lisäsi Hans.

Lisäksi he mainitsivat Teknologialainaamon ja runsaan tarjonnan erilaisista turvalaitteista.

Hans ja Janne olivat haastattelun tekemisen aikoihin aloittamassa yhtä heidän monista työharjoitteluistaan. Syksyllä 2018 vuorossa oli mielenterveyden ja kirurgian harjoittelut. Opiskelijoiden ensimmäinen harjoittelu tehtiin tehostetussa palveluasumisessa. Mitä teknologiaa palveluasumisen paikoissa oli käytössä?

”Aiemmassa paikassa meillä oli käytössä älykellot, jotka seurasivat käyttäjien elintoimintoja. Lisäksi tietokoneen näytön välityksellä oli erilaisia leikkejä, lauluja ja pelejä. Eli yksi hoitaja veti erilaisia tunteja, joita sitten seurattiin ja tehtiin mukana monessa eri paikkaa”, muisteli Janne.

Hans sai ensimmäisen harjoittelun hyväksiluetuksi aiemman tutkinnon ja työkokemuksen vuoksi. Hänkin muisteli, että silloisessa työpaikassa oli asiakkailta käytösään turvarannekkeet.

Haastattelun loppuksi mietittiin hetki tulevaisuutta ja valmistumisen jälkeistä aikaa. Mitä ajatuksia terveys- ja hyvinvointiteknologia heissä herättää, ajatellen tulevaa työpaikkaa?

”Jos teknologia oikeasti auttaa hoitajaa työssään ja on kustannustehokasta, niin ilman muuta teknologiaa tulee silloin käyttää. Haasteellista voi olla toimia työyhteisössä, jossa esiintyy perusteetonta kritiikkiä terveysteknologian käytölle”, Janne ja Hans summaavat lopuksi.

Hans Suontama ja Janne Tervonen

Marjaana Karlsson

Laurea-ammattikorkeakoulu ja Seniori365.fi

SENIORI365.FI –PALVELU JA VIRTUAALIALUSTA

Www.seniori365.fi on alun perin Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kehittämä ja toteuttama digitaalinen palveluinnovaatio (Living Lab) senioreille ja heidän omaisilleen kotona selviytymisen tueksi.

Keväällä 2018 Seniori365.fi –palvelu tuli osaksi TEKNO-hanketta yhdistäen molempien tavoitteet digitaalisen palvelun edelleen kehittämistä seniorin arjen haasteiden helpottamiseksi sekä terveys- ja hyvinvointi -teknologiatietämyksen ja -osaamisen jakamisesta.

Seniori365.fi on syntynyt InnoEspoo –hankkeessa ja on hankkeen päättymisen jälkeen vuonna 2014 ollut Laurea-ammattikorkeakoulun omistama ja hallinnoima palvelualusta. Sivustoa ylläpitävät ja kehittävät Laurean opiskelijat. Sivustolta löydät senioreille palveluja, tuotteita, aktiviteettejä ja tietoa – Seniori365.fi on seniorielämän oma hakukone.

Seniori365.fi on palvelu, jossa mm. terveys- ja hyvinvointiteknologiatuotteita tarjoavat yritykset ja tuotteita tarvitsevat loppukäyttäjät kohtaavat mahdollisimman helposti. Palvelussa varsinkin ikäihmisten ja heidän omaistensa on vaivatonta tutustua rauhassa terveys- ja hyvinvointialan tuotteita tarjoaviin yrityksiin, heidän ratkaisuihinsa sekä niiden saatavuuteen.

Palkittu ja arvostettu sosiaalinen innovaatio

Sivusto voitti Pariisissa maaliskuussa 2015 Design for All Foundationin Best Practise 2014 kilpailun, lokakuussa 2015 Lontoossa EU-WIIN naisinnovaattori -kilpailun sosiaalinen innovaatio -kategorian voiton ja maaliskuussa 2016 Japanin IAUD Design-yhdistys palkitsi sen kultamitalilla co-design -kategoriassa.

Toukokuussa 2018 Seniori365.fi äänestettiin ENoLLin avoimessa sosiaalisessa äänestyksessä kolmen parhaan Living Lab työpajan joukkoon ja sai lopulta pronssia kategoriassa ”suosituin kehittämissympäristö”. Syksyllä vuonna 2018 Seniori365.fi selviytyi myös parhaiden finalistien joukkoon Laatukeskuksen Quality Innovation Award -kilpailussa.

Tietoa, aktiviteetteja, palveluja ja tuotteita senioreiden arjen helpottamiseksi

Seniori365.fi -palvelu on kehitetty palvelumuotoilun keinoin yhdessä senioreiden kanssa useissa työpajoissa. Palvelua kehitetään jatkuvasti mm. käyttäjäkyselyin ja -tutkimuksin. Palvelu tarjoaa helpotusta senioreiden sekä heidän omaistensa kohdatessa arjen haasteita jakamalla heille tietoa senioreita koskevista asioista, kannustamalla aktiiviseen toimintaan mm. jumppavideoin ja erilaisten digitaalisten muisti- ja ajanvietepelien keinoin.

Palvelusta löydät myös monia kunnallisten ja yksityisten yhteisöjen ja järjestöjen yhteystietoja, joista seniorit sekä heidän omaisensa voivat saada tukea ja apua erilaisiin seniorielämän eteen tuomiin tilanteisiin.

Terveys- ja hyvinvointiteknologiatuote-osaaminen ja tuotteet tutuksi

Keväällä 2018 Seniori365.fi -palvelu ja virtuaalialusta liittyi osaksi TEKNO-hanketta pyrkien osaltaan entistä voimakkaammin tekemään tunnetuksi terveys- ja hyvinvointiteknologiatuotteita, alan yrityksiä sekä alan osaamista. Moninaisella toiminnallaan Seniori365.fi -palvelu tukee näin myös TEKNO-hankkeen tavoitteita.

Osana tätä suunnitelmaa oli myös voimien yhdistäminen Laurean toisen innovaation, Teknologialainaamon, kanssa. Teknologialainaamo siirtyi vuoden 2018 lopussa Seniori365.fi -sivustolle saaden oman itsenäisen osionsa virtuaalialustalta. Tällä toimenpiteellä vahvistettiin Seniori365.fi -palvelun käyttäjille tarjoamaa terveys- ja hyvinvointiteknologiatuntemusta ja -tietoisuutta sekä yhteistyötä alan yrityksiensä kanssa. Sivustoa ja sen sisältöä kehitetäänkin jatkuvasti vastaamaan kysyntään ja käyttäjäkuntansa tarpeisiin myös tällä osa-alueella.

Opiskelijoille Seniori365.fi -palvelu tarjoaa useita erilaisia mahdollisuuksia työskennellä digitaalisella alustalla osana Laurea-ammattikoulun eri alojen opintoja. Opiskelijat saavat erilaisten projektien myötä suoran kosketuksen seniorin elämään sekä sitä turvaaviin terveys- ja hyvinvointiteknologia-tuotteisiin.

Seniori365.fi –palvelun aktiivinen esittely kentällä

Palvelua on aktiivisesti esitelty erilaisissa senioreille suunnatuissa tapahtumissa vuosien varrella. Espoon kaupunki ja mm. sen vanhuspalvelut ovat yhteistyökumppaneistamme aktiivisimpia tarjoten Seniori365.fi –palvelulle mahdollisuuden kertoa ikäihmisille tarjoamastamme digitaalisesta virtuaalialustastamme ja sen jakamasta tiedosta, aktiviteeteista sekä tuotteista ja palveluista.

Myös mm. palvelumme tarjoamia jumppavideoita käytetään osana eri senioriliikuntaryhmien aktiiviliikuntaohjelmaa heijastamalla videoitamme liikuntasalien seinälle palvelukeskuksissa ja palvelutaloissa.

Vuoden 2018 aikana vierailimme pariinkin otteeseen Espoon kaupungin senioreiden palvelukeskuksissa Leppävaarassa, Tapiolassa, Kauklahdessa ja Soukassa sekä Ison Omenan palvelutorilla esittelemässä palvelua senioreille sekä heidän omaisilleen, mutta myös samalla alan ammattilaisille.

Lisäksi teimme palvelun tutuksi myös kutsuttuna mm. Intoa Elämään –senioriryhmän jäsenille keväällä Tapiolan palvelukeskuksessa, jossa teemana oli viimeisessä tapaamisessa turvallisuus. Syksyllä 2018 saimme myös mahdollisuuden esitellä Seniori365.fi –palvelua mm. Porvoon alueen senioreille ja heidän omaisilleen sekä alan ammattilaisille SeniorSurf–tapahtumassa Omenamäen palvelukeskuksessa.

Otimme osaa myös Sairaanhoitajien kansalliseen seminaariin Laurea-ammattikorkeakoulussa Tikkurilan kampuksella esitellen palveluamme myös alan ammattilaisille sekä ammattilaisiksi kouluttautuville. Neljä kertaa vuodessa palvelu on aina myös esillä eri alojen ammattikorkeakoulu-opiskelijoille suunnatuilla Laurean Projektitori –tapahtumilla.

Syksyllä 2018 Laurean Tikkurilan kampuksen ensimmäisen vuoden liiketalouden opiskelijat tekivät projektityönään Seniori365.fi –palvelua tunnetuksi myös Kauppakeskus Dixin käytävillä ja keräsivät arvokasta tietoa palvelun tunnetuudesta palvelun edelleen kehittämiseksi. Lisäksi osa samaisesta liiketalouden projektiryhmästä oli puhelimitse yhteydessä myös Vantaan talousalueen yrittäjiin, jotka tarjoavat palvelujaan senioreille, tarkoituksena aktivoida alueen yrittäjiä rekisteröitymään palvelun tai tuotteen tarjoajiksi palveluun sekä tehdä palvelua tunnetuksi vantaalaisille yrittäjille.

Seniori365.fi –palvelua on esitelty myös omien esittelyjen lisäksi yhteistyössä Teknologialainaanon esittelytapahtumissa ja messuilla.

Laurea-ammattikorkeakoulun monialainen digitaalinen oppimis- ja kehittämissympäristö

Seniori365.fi on osa Laurean digivisiota 2020 ja yhtenä kehittämiskohteena Laurean strategisessa kehittämishankkeessa Onnistuva opiskelija 2018.

Palvelu toimii Laurean opiskelijoiden monialaisena digitaalisena oppimis- ja kehittämissympäristönä.

Palvelua on tarkoitus entisestään laajentaa alueellisesti varsinkin Uudellamaalla, mutta vaihteittain myös koko Suomessa, sekä kehittää edelleen opiskelijoiden kanssa käyttäen sitä Laurean eri koulutusalojen monialaisena oppimis- ja kehittämissympäristönä myös tulevaisuudessa. Keväällä 2019 Laureassa käynnistyy useita eri koulutusalojen projekteja ja tehtävänantoja osana opintojaksoja, joissa Seniori365.fi –palvelu on toimeksiantajana.

Näin toimimalla Laurea haluaa tarjota myös korkeakouluopiskelijoilleen monialaisen oppimisympäristön suomat monet mahdollisuudet tutustua yhteiskunnallisesti tärkeän kohderyhmän, senioreiden, arkeen ja kotona asumisen haasteisiin sekä muun muassa terveys- ja hyvinvointiteknologian tuomiin helputuksiin seniorin elämässä.

Lisäksi Seniori365.fi haluaa tukea paikallista pk- ja startup -yrittäjyyttä yritys ja palveluntarjoaja rekisterillään sekä helpottaa senioreiden ja heidän omaistensa ja läheistensä löytämään tarvittavia terveys- ja hyvinvointialan tuotteita ja palveluja tarjoavia yrityksiä paikallisesti.

Sosiaalinen media tukee sivuston toimintaa

Seniori365.fi on aktiivinen myös sosiaalisessa mediassa. Palvelulla on sivut Facebookissa, Twitterissä ja YouTubessa. Sen lisäksi avasimme sivun syksyllä 2018 myös Instagramissa. Seuraajat ja tykkääjät ovat melko erilaisia riippuen kanavasta ja siksi onkin tärkeää toimia näissä kaikissa edellä mainituissa kanavissa, jotta voimme seurata muun muassa ikäihmisten palveluiden, terveysteknologian ja tutkimusten kehitystä sekä tiedottaa niistä mahdollisimman laajasti. Sosiaalinen media tukee näin palvelun internet-sivujen käyttäjiä, sivuston kehittämistä ja palvelun verkostoitumista.

SENIORI365.FI –PALVELU SOSIAALISESSA MEDIASSA:

- FACEBOOK: @SENIORI365
- TWITTER: @SENIORI365
- INSTAGRAM: SENIORI365.FI
- YOUTUBE: SENIORI365.FI

SENIORI365.FI –PALVELU LUKUINA:

- YLI 2000 AKTIIVISTA SIVUSTON KÄYTTÄJÄÄ
- YLI 10000 SIVUSTON AUKAISUA KUUKAUDESSA
- YLI 460 SEURAAJAA SOSIAALISESSA MEDIASSA
- YLI 500 IKÄIHMISEN, OMAISEN, ALAN AMMATTILAISEN JA OPISKELIJAN KOHTAAMISTA VUOSITTAIN KENTÄLLÄ ESITTELYISSÄ JA TAPAHTUMISSA
- YLI 300 PALVELUJA JA TUOTTEITA TARJOAVAA YRITYSTÄ MUKANA
- YLI 3000 OPINTOPISTETTÄ
- 15 OPINNÄYTETYÖTÄ

Eija Söderlund

TtM, Sh, hoitotyön lehtori, Laurea-ammattikorkeakoulu

VERKKOKOULUTUKSELLA TERVEYTEKNOLOGIA-OSAAMISTA HOITOTYÖHÖN JA KOTONA SELVIITYMISEN TUKEMISEEN

Minulla on ollut ilo olla mukana TEKNO-hankkeessa koko sen toiminnan ajan ja tehtäviini on kuulunut erityisesti koulutuksen suunnittelu. Yhdeksi keskeiseksi koulutusmuodoksi hankkeessa valikoitui verkko-koulutus, joka mahdollisti matalalla kynnyksellä, aikaan tai paikkaan sitomatta terveys- ja hyvinvointiteknologian keskeisten teemojen haltuunoton kotona selviytymisen tukemisessa. Suunnittelin kurssin siitä näkökulmasta, että se soveltui erityisesti ikääntyneiden kanssa työskenteleville hoitotyön ammattilaisille, kuten lähihoitajille ja sairaanhoitajille.

Terveys- ja hyvinvointiteknologian perusteet –verkkokurssi toteutettiin hankkeen rahoittajan, Euroopan sosiaalirahaston, turvin osallistujalleen maksuttomana ja saman sisältöisenä kahteen otteeseen: keväällä ja syksyllä 2018. Osoittautui, että tarve ja kiinnostus tällaiselle toteutukselle olikin paljon laajempaa kuin etukäteen osasimme odottaa, ja osallistujia oli hyvinkin erilaisista ammattiryhmistä. Osallistujat arvioivat omaa osaamistaan terveys- ja hyvinvointiteknologiaan liittyen kurssin alussa ja lopussa. Tässä artikkelissa kerron lyhyesti verkkokurssin sisällöstä ja läpikäyn osaamiskyselyjen tuloksia.

Verkkokoulutus rakentui teemoittain

Verkkokurssi toteutettiin helppokäyttöisellä Eliademy –verkkoalustalla, minkä käyttö ei vaadi opiskelijalta kuin toimivan internet-yhteyden. Verkkokurssi rakentui teemoittain, sisältäen erilaisia opiskelumateriaaleja ja niihin liittyviä tehtäviä. Opiskelijan arvioitu työmäärä koko kurssin suorittamiseen oli 8oh. Molemmat

kurssikerrat alkoivat lähitapaamisella, jossa tutustuimme toisiimme, opiskelijat harjoittelivat verkkoalustan käyttöä sekä orientoituivat aiheeseen mm. vierailamalla Teknologialainamossa. Opiskelijoilla oli mahdollisuus osallistua kurssin puolivälissä ohjaustapaamiseen Laurean kampuksella, muuten ohjaus ja opiskelu toteutuvat verkkoalustalla.

Kurssi oli jaettu neljään eri teemaan, joihin kaikkiin sisältyi monipuolisesti erilaista opiskelumateriaalia sekä tehtäviä. Opiskelijan oli halutessaan mahdollista suorittaa vain osa teemoista eli ne toimivat myös itsenäisinä osiina. Ensimmäisessä teemassa paneuduttiin terveysteknologiaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin sekä eettisyyden merkitykseen terveysteknologian käytössä. Toisessa teemassa keskityttiin toimintakyvyn käsitteeseen ja tavoitteena oli, että opiskelija osaa kuvata ja arvioida toimintakyvyn eri osa-alueita sekä tunnistaa ikääntymisen tuomia muutoksia toimintakykyyn. Tämä on lähtökohtana sille, että hoitohenkilökunta löytää keinoja tukea ikääntyneen toimintakykyä voimavaralähtöisesti sekä motivoida ikääntynyttä omahoitoon, myös terveysteknologiaa hyödyntäen. Teknologiaa tulisikin ottaa käyttöön jo hyvissä ajoin sujuvan arjen iloksi ja tueksi, ei vasta siinä vaiheessa, kun kotona ei muuten pärjätä.

Kolmannessa teemassa opiskelija perehtyi terveysteknologian käytettävyyden arviointiin, käyttäjälähtöiseen suunnitteluun sekä esteettömyyden merkitykseen palveluita ja tuotteita suunnitellessa. Lisäksi käsiteltiin myös teknologian käyttöönottoon liittyvän käyttäjäkoulutuksen sisältöjä ja merkitystä sekä tutustuttiin erilaisiin terveys- ja hyvinvointiteknologian tuotteisiin ja palveluihin. Neljännen teeman aiheina olivat eHealth ja digitalisaatio terveydenhuollossa sekä etähoito ja -ohjaus. Opiskelijat saivat tietoa sähköisten hyvinvointi- ja terveystalveluiden kehittämisen taustatekijöistä Suomessa sekä tutustuivat erilaisiin sähköisiin palveluihin ja niiden käyttöönottoon liittyviin ajankohtaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Opiskelijat pohtivat myös etähoitoon ja -ohjaukseen liittyviä näkökulmia mm. vuorovaikutukseen liittyen. Kaikki teemat opiskeltuaan opiskelija sai hyvät ja kattavat perustiedot aiheesta, sen keskeisistä käsitteistä ja sisällöistä erityisesti terveysalan kontekstissa.

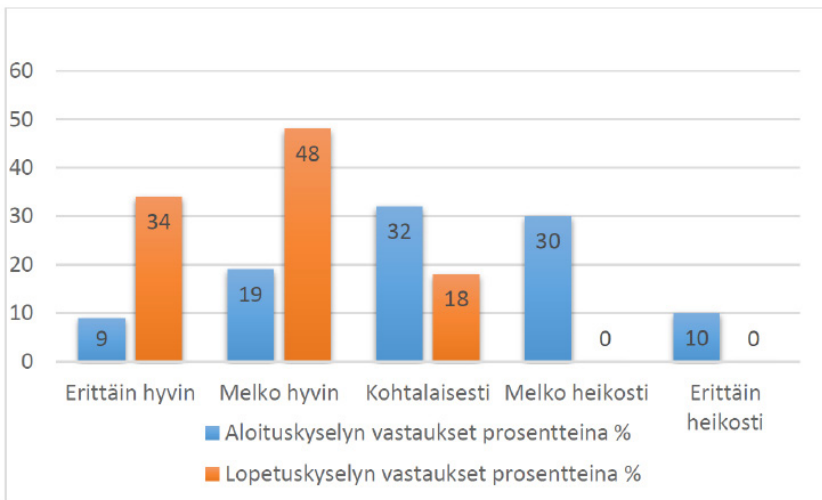
Saatiinko koulutuksella osaamista?

Verkkokurssin alussa ja lopussa osallistujia pyydettiin vastaamaan kyselyyn, jossa kartoitettiin vastaajien taustatietoja sekä osaamista terveys- ja hyvinvointiteknologiasta. Taustatietoina kysyttiin vastaajien koulutusastetta, joista vastaaja valitsi sopivan vastausvaihtoehdon. Kaikilla vastaajilla oli vähintään ylioppilastutkinto (n=2) tai ammatillinen perustutkinto (n=11). Vastaajissa oli runsaasti myös alemman (n=12) tai ylemmän (n=10) korkeakoulututkinnon omaavia sekä myös tohtorin tutkinnon suorittaneita (n=3). Kysyttäessä tämänhetkistä työtehtävää tai ammattia, vastauksissa mainittiin mm. lähihoitaja, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, fysioterapeutti, sosionomi, kotihoidon esimies, koordinaattori, kouluttaja, hoitotyön opettaja, toimitusjohtaja ja projektipäällikkö. Aloituskyselyyn vastasi yhteensä 38 opiskelijaa ja lopetuskyselyyn 20 opiskelijaa.

Aloitus- ja lopetuskyselyt olivat saman sisältöisiä ja vastaajat arvioivat osaamistaan ennen kurssia ja kurssin jälkeen viiden eri väittämän avulla, jotka liittyivät kurssin aihepiireihin. Vastausvaihtoehdot olivat: erittäin hyvin, melko hyvin, kohtalaisesti, melko heikosti ja erittäin heikosti. Kokosin kaikista viidestä eri väittämästä saadut vastaukset vastaajamäärien mukaan, erikseen aloitus- ja lopetuslomakkeelta ja muutin vastausmäärät prosentteiksi. Kurssin alussa 28% vastaajista arvioi terveys- ja hyvinvointitekologiaan liittyvää osaamistaan joko melko tai erittäin hyväksi. Kurssin päätyttyä suurin osa (82%) vastaajista arvioi osaamisensa joko melko tai erittäin hyväksi eikä kukaan vastaajista arvioinut osaamistaan enää melko tai erittäin heikoksi.

Vastaajien oli mahdollista jättää palautetta myös avoimiin kysymyksiin, joiden perusteella mm. kurssin laajuus vastasi siihen käytettyä työmäärää pääasiassa hyvin, materiaalit koettiin monipuolisiksi ja riittäviksi. Kurssi antoi kattavan ja hyvän kokonaiskäsityksen terveys- ja hyvinvointitekologian aihealueesta. Eliademy oppimisolustana ei kaikilta osin ollut ihanteellinen verkkokurssilla opiskeluun ja mm. keskusteluosion käyttö ei ollut kovin sujuvaa. Jatkossa kurssia voisikin kehittää vielä paremmin mahdollistamaan vuorovaikutusta osallistujien kesken. Jatkossa toivottiin järjestettävän myös syventäviä opintoja aiheesta sekä huomioitavan eri näkökulmia, tämän kurssin painottuessa hankkeen teemojen mukaisesti kotona selviytymisen tukemiseen ja ikäteknologiaan.

”Sain kurssilta paljon tarpeellista tietoa aiheesta. Käsiteltävät teemat olivat mielenkiintoisia ja tutustuttivat eri osa-alueisiin kattavasti.”
- opiskelijan palaute

Kuvio 1. Verkkokoulutukseen osallistuneiden arviot hyvinvointi- ja terveysteknologia-osaamisesta kurssin alussa ja lopussa.

Mitä tämän jälkeen?

Tehtyjen kyselyjen ja saadun palautteen perusteella voidaan todeta, että verkkokurssi onnistui tavoitteessaan lisätä terveys- ja hyvinvointitekologiaosaamista. Tämä tuntuu erityisen hyvältä huomioiden osallistujien erilaiset taustat koulutuksen ja ammatin suhteen. Tulee kuitenkin huomioida, että verkkokurssille osallistui todennäköisesti enimmäkseen ne, jotka olivat jo lähtökohtaisesti kiinnostuneita terveysteknologiasta eli heillä oli henkilökohtaiset tekijät, kuten motivaatio, asenne ja oppimisvalmiudet kohdillaan. Tämä selittää osaltaan myös hyvää kurssipalautetta.

Jatkossa yhtenä haasteena tulee olemaan se, miten innostamme mukaan myös ne hoitotyöntekijät, joille teknologia ja digitalisaatio tuntuvat olevan enemmän uhka kuin mahdollisuus. Toisaalta, kun TEKNO-hankkeen alussa kartoitimme hoitotyöntekijöiden koulutustarpeita, niin vastauksissa ilmeni kyllä kiinnostus terveys- ja hyvinvointitekologiaan ja siihen liittyvää täydennyskoulutusta kaivattiin (Söderlund & Vellonen 2018, linkki julkaisuun <http://www.theseus.fi/handle/10024/154773>).

Henkilökohtaisten tekijöiden lisäksi terveysteknologian käyttöönottoon ja osaamiseen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. perehdytys ja koulutus, käytössä olevat resurssit, kuten aika ja rahoitus, laitteiden ja sovellusten saatavuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä työnantajan tuki. Näistä haluan nostaa erityisesti vielä esiin työnantajan ja muutosjohtamisen merkityksen. Mitä tapahtuu, jos kaikkialla vain puhutaan siitä, miten terveysteknologia, sähköiset terveystalvet, tekoäly ja robotiikka muuttavat hoitotyötä, mutta näiden asioiden konkreettiseksi tekeminen omalla työpaikalla jää hoitotyöntekijälle epäselväksi? Se voi herättää kysymyksiä kuten, mitä tämä tarkoittaa minun työssäni? Mitä minulta odotetaan? Tämä voi lisätä hoitotyöntekijän ahdistusta ja ennakkoluuloja terveysteknologiaa ja digitalisaatiota kohtaan.

Onkin ensiarvoisen tärkeää, että esimiehet yhdessä hoitotyöntekijöiden kanssa kartoittavat ja tekevät suunnitelmaa hoitotyöntekijöiden osaamisen lisäämiseksi. Tärkeää on tehdä myös näkyväksi ne tavoitteet ja suunnitelmat, mitä terveysteknologian käyttöönotolle kussakin yksikössä on. Tässä yhteiskehittämisessä myös ammattikorkeakoulut ovat mielellään mukana. Tehdään yhdessä terveysteknologiasta innostava ja iloinen asia, joka tarjoaa monia mahdollisuuksia hoitotyöhön!

Lloyd Bethell & Jonna Vierula
Senior Lecturers, Laurea UAS

LEARNING BY DEVELOPING IN MULTIDISCIPLINARY TEAMS TOGETHER WITH TEKNO

Laura first-year degree nursing and social service students participated in a Learning by Developing (LbD) project in cooperation with the TEKNO-project in the autumn semester 2018. This multi-disciplinary cooperation was mainly initiated to meet current changes in social and health care reforms, which will see nurses and social service providers working more closely in the future. In addition, it was important for the newly arrived students to become familiar with project working through a low-threshold initiative; as project working is an intrinsic learning method in Laurea implemented within the framework of the LbD model.

The project was integrated into the TEKNO-project in cooperation with Vantaan Invalidit ry. It involved students observing how technological devices were used by the elderly in their daily lives both in their homes and outside. In addition, the students familiarized themselves with the Seniori365-website, which has been created for the elderly to provide information on services, benefits, health and other related topics. The aim of this LbD-project was to provide information to the TEKNO-project and the Seniori365-website in order to identify the gaps in health technology usage and how technology could better support the elderly in their daily lives.

Altogether 12 multidisciplinary teams of 4 to 5 students from the International Nursing and Social Services groups were initially formed. The teams were led through group forming and group working development phases, as well as provided with project management and communication techniques. To provide insight and ideas into what technological devices and services are available, Laurea's Teknologialainaamo presented some of their devices on offer and the students also attended the Hyvä Ikä (Good Age) Fair in the Helsinki Expo Centre. Based on the information gathered, the groups defined what a technical device was. This definition of devices ranged from reaching aids, phone applications and electronic devices. As mentioned above the students also looked at the Seniori365-website to establish the services provided, its usability and any gaps in the service. The planning process involved the teams creating project plans and contacting the elderly person (each group was allocated an elderly contact person from Vantaan Invalidit ry). This included creation of an observation table consisting of the issues or areas to be observed during the visits. The project plans were presented in a mid-seminar for development and discussion.

The project implementation phase was implemented by the students contacting their allocated person and arranging a time(s) for conducting the observation in their homes or the environment that was agreed on. Vantaan Invalidit ry is a partner of TEKNO-project and their cooperation in this LbD-project was based on voluntary participation. Based on the participatory observations the students wrote a final report on the project, a Finnish summary of their main findings (primarily as an outcome for the TEKNO-project) and presented their findings in a final seminar. The final seminar was attended by all the teams, representatives of the TEKNO-project and the Seniori365-website, and most importantly the participants from Vantaan Invalidit ry. The findings from the teams varied from active to minimal use of technology. Various development ideas for the Seniori365-website were given and the accessibility of the website was discussed. The final seminar provided a platform for open, transparent and very active discussion among the participants. Many teams and participants from Vantaan Invalidit ry themselves pointed out usage gaps in regards to the price of technological devices, and the lack of education and attitudes related to the use of technological devices.

From the teachers' perspective, the main challenges in this multidisciplinary project were the constant time management issues that arose from the beginning of the study unit implementation and planning phase and were evident throughout the semester. In addition, teams were challenged in finding times to plan and implement the project together, as the participants were from different degree programmes with different workloads and schedules. There were a couple of teams that needed facilitation with teamwork, conflict management and communication, which we provided in pre-arranged lesson times. The mid-seminar was used as a central point to ensure the project, observation criteria and team work were heading in a viable direction. Peer and lecturers' feedback was provided to supplement the plans, and to offer development suggestions in both the mid-seminar and just before the final seminar. The groups were asked to provide peer feedback to each other on their

teamwork, how they followed their own developed team rules, communication skills, work input etc. in the mid-seminar and were encouraged to engage in group discussions to ensure that the feedback was shared between members. In addition, the students were asked similar questions before the end of the project, however, they were also asked to reflect on any issues that arose in the mid-seminar feedback and to discuss if the issues had been resolved.

All in all, this multidisciplinary LbD-project achieved a positive outcome. It was rewarding to integrate a student project with a larger project (TEKNO). The integration of a real-life project and service users (the elderly) increased the meaningfulness of the LbD-project for the students. It also provided the opportunity for students to develop their Finnish language skills as they are studying in an English speaking programme. Based on the discussions in the final seminar, it was observed that this project could also provide offshoot initiatives for students to develop their learning through voluntary work, provide possible future thesis topics, offer further cooperation possibilities with the Seniori365-website, and even stimulate entrepreneurship ideas. Most importantly, this project gave a voice for service users' perspective.

Raimo Sepponen

TkT, professori (emeritus)

Sähkö- ja automaatiotekniikan osasto,

Sähkötekniikan korkeakoulu, Aalto-yliopisto

PAREMPAA VANHUSPALVELUA

Ikääntyminen johtaa henkilön toimintakyvyn heikkenemiseen. Tämä tapahtuu yksilöllisesti. Joku voi olla hyvinkin toimintakykyinen vielä 90 vuotiaana. Toinen voi olla hoivakodin asukki jo 60 vuotiaana. Nykyisten vanhushpalvelujen tavoitteena on mahdollistaa kohtuullinen elämänlaatu henkilön toiminnallista rajoitteista huolimatta. Paitsi ”normaali” ikääntyminen elämän laatuun vaikuttavat myös sairaudet, joiden ilmenemisen todennäköisyys iän myötä kasvaa. Esimerkiksi joka toisella 85 vuotta täyttäneellä on jossain elämän vaiheessa diagnosoitu syöpä. Neurologiset ja kardiiovaskulaariset sairaudet ovat yleisiä. Tukielinsairaudet heikentävät liikuntamahdollisuuksia. Diabetes lisää muiden haittojen ohella raajojen verenkiertohäiriöitä ja neuropatiaa. Raihnaisuus vie halut sosiaaliseen kanssakäymiseen ja tämä tuo mukanaan yksinäisyyden.

Tässä vaiheessa astuvat kuvaan vanhushpalvelut. Palvelutalossa asukas saa hoivaa ja tapaa ikätovereitaan. Kotihoito käy säännöllisesti tarkistamassa tilanteen, toimittaa lääkkeitä ja ruoka-annokset. Erilaisia apuvälineitä on saatavilla ja asuntoon voidaan asentaa monipuolisia turvaratkaisuja. Ohjelmallisia palveluja on saatavana usealta eri palvelujen tuottajalta. Ikääntyvien kasvavan määrän myötä kasvavat palvelujen ja tuotteiden markkinat. Onko kehitys johtamassa kohti selvästi parempaa vanhushpalvelua?

Ikääntyminen alkaa jo ennen syntymää ja johtaa vähitellen tilaan, jota kutsutaan vanhuudeksi. Vanhuutta määritellään ikärajoilla. Todellisuutta paremmin vastaavasti se voidaan määritellä henkilön henkisellä ja fyysisellä kunnolla. Usea 70 vuotias voi olla paremmassa kunnossa kuin monet 50 vuotiaat. Vanheneminen on yksilöllistä ja on jopa elintoimintokohtaista. Tiedetään, että moniin vanhenemisprosesseihin

vaikuttavat geeniperimää enemmän elintavat ja ympäristö. Elintapoihin ja ympäristöön voidaan vaikuttaa. Siten hyvää vanhuspalvelua on sellainen, joka hidastaa tai jopa estää vanhenemista.

Palvelut on syytä tarjota mahdollisimman varhain. Metabolinen oireryhmä uhkaa yhä useampaa ikääntyvää. Riski kasvaa selvästi 50 ikävuoden jälkeen. Epäterveellinen ravinto ja vähäinen liikunta johtavat lihaskudoksen vähenemiseen ja rasvakudoksen lisääntymiseen. Erityisen haitallista on vatsaonteloon kertyvä nk. viskeraalinen rasva. Tämä rasva vaikuttaa haitallisesti mm. maksaan, josta verenkiertoon lähtee proteiineja, jotka aiheuttavat valtimokovettumaa ja mm. sydämeen mikroinfarkteja. Liiallinen viskeraalirasva vaikuttaa myös aivoihin pienentäen mm. hippokampusta, mikä puolestaan heikentää lähimuistia ja unen laatua. Ikääntymisen myötä heikkenee kehon kudosten herkkyys insuliinille. Tämä johtaa kasvavaan nälän tunteeseen, liikasyömiseen ja siten painon nousuun. Veren sokeritason nousu johtaa mm. hermostovaurioihin, mikä ensimmäisenä aiheuttaa tunto-oireita alaraajoissa. Nämä ovat alkavan neuropatian merkkejä. Mikäli kehityksen annetaan jatkua, saa henkilö diabeteksen ja tilanne pahenee nopeasti. Metabolinen oireryhmä kasvattaa merkittävästi myös syövän riskiä.

Tiedetään, että sosiaalinen kanssakäyminen, liikunta ja terveellinen ravinto ehkäisevät vakavien kroonisten sairauksien syntyä tai ainakin viivästyttävät sitä. Ikääntyminen näyttää johtavan haitallisiin elämäntapamuutoksiin. Eläkkeelle siirtyminen merkitsee monelle jyrkkää sosiaalisen kanssakäymisen vähenemistä. Liikunnan määrä vähenee ja ruokavalio yksipuolistuu. Kanssakäymiset hoidetaan sosiaalisen median avulla. Päivät kuluvat sarjojen seuraamisella suoratoistopalveluista ja tunnelmaa nostetaan nauttien muutama lasi viiniä. Vähitellen henkilön elämä supistuu oman asunnon kokoiseksi ja ainoat poikkeamat ovat kauppareissut ja kodinhoitajan käynnit.

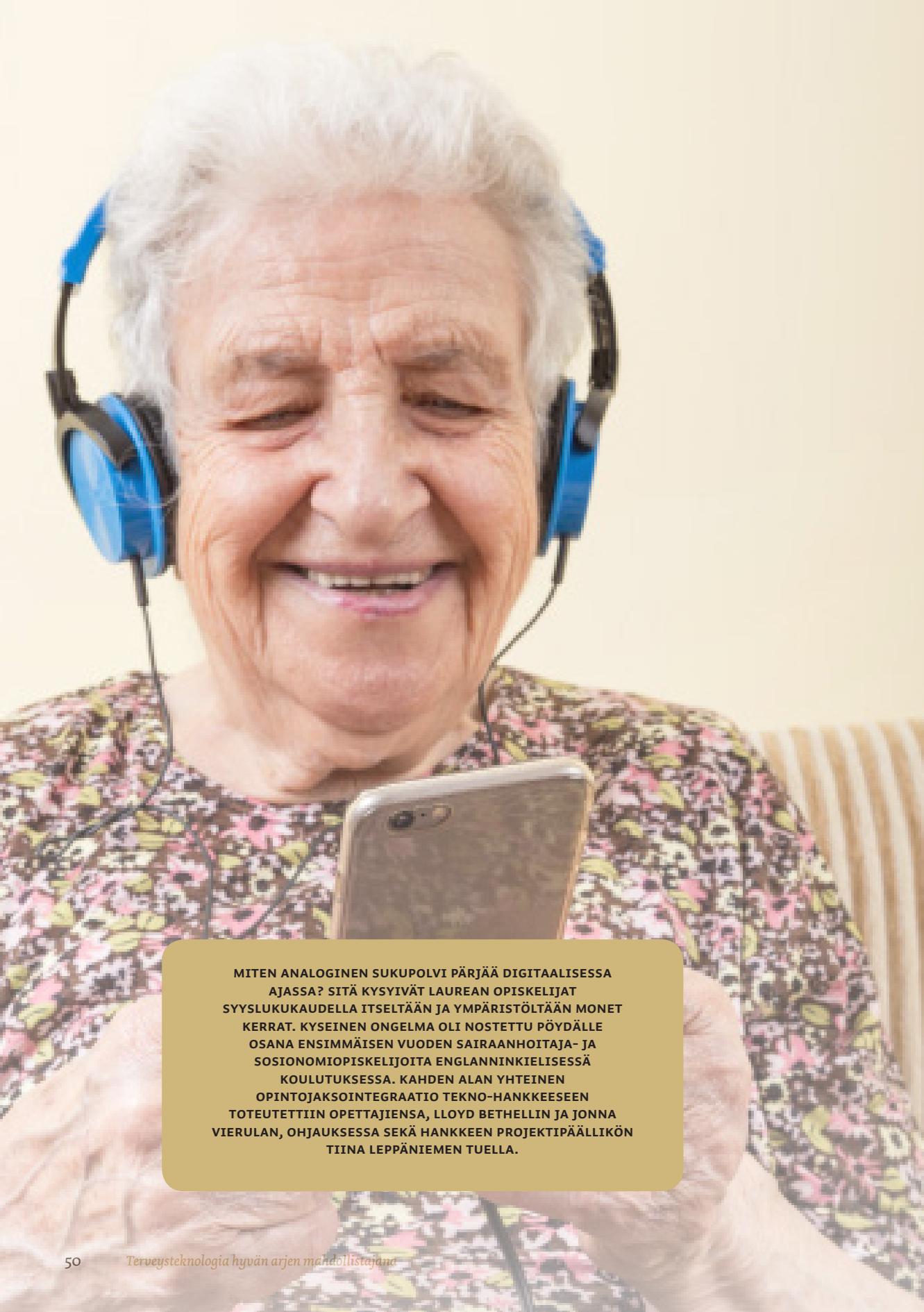
Nykyiset vanhuspalvelut tarjoavat tukea henkilöille, joiden elämää rajoittaa vanhuuden mukanaan tuomat sosiaaliset ja terveydelliset haitat. Näin terveydenhuollossa yleisestikin - toimenpiteet liittyvät sairauden hoitoon eikä terveyden ylläpitoon. Terveyden tuottamisen kannalta investoinnin ennaltaehkäisyyn ovat oleellisesti vaikuttavampia kuin investoinnit sairauksien hoitoon. Vastaavasti sairauksien ja rappeutumien ehkäisy on elämän laadun kannalta oleellisesti parempi vaihtoehto kuin niiden aiheuttamien rajoitteiden kompensointi eri tukipalvelujen avulla. Tästä huolimatta vanhuspalveluja kehitetään ja tuotetaan pääasiassa erilaisina tukimuotoina.

Ennaltaehkäisy edellyttää yksilön aktiivista panosta ja motivaatiota. Uusien vanhuspalvelujen kohderyhmänä tulisi olla henkilöt jo 45-50 iästä lähtien. He ovat usein kiinni aktiivisessa työelämässä. Uusien palvelujen tavoitteena on varmistaa liikunnan riittävä taso ja terveellinen ravinto. Iän karttuessa palveluihin on sisällytettävä keinoja sosiaalisen vuorovaikutuksen säilyttämiseksi eläköitymisen jälkeen. Kontaktipintana voisivat olla työpaikat, jotka motivoisivat henkilökuntaansa kannustimilla. Henkilökunnan terveyden ylläpito on osoitettu olevan taloudellisesti kannattavaa. Voidaan myös ajatella, että pitkäaikaista istumista edellyttävä

työ aiheuttaa työntekijälle terveystarvian, jota on työnantajan velvollisuus vähentää sopivia liikuntamahdollisuuksia tarjoamalla.

Tavanomaisten liikunta- ja kuntosalien lisäksi tarvitaan erilaisia aktiviteetteja. Esimerkiksi tanssimisen on osoitettu olevan tehokkaan keinon parantaa lihaskoordinaatiota ja kognitiivisia kykyjä. Koska kunnan miehet eivät tanssi, voidaan sama vaikutus saada mm. Tai-Chi tai karaten katojen harjoituksilla. Oleellista on, että palvelut sisältävät toimintoja lihaskunnan ylläpitämiseen. Aktiivinen lihastoiminta lisää kehon insuliiniherkkyyttä, mikä alentaa veren sokeritasoa. Lihaskuormitus vapauttaa elimistöön proteiineja, jotka osallistuvat mm. hermoston vaurioiden korjaamiseen. Kohtuullinenkin fyysinen aktiviteetti vähentää tehokkaasti viskeraalista rasvaa. Ruumiillisen kunnan ylläpitämisen lisäksi on tarve ylläpitää henkistä vireyttä. Elinikäistä oppimista voidaan edistää muodostamalla ohjattuja keskusteluryhmiä. Kiinnostus historiaan, ympäristön tilaan, teknologian kehitykseen ja filosofiaan on varsin suurta. Tällaisten ryhmien pystyttämien ja ylläpito ei edellytä suuria taloudellisia panostuksia, mutta positiiviset vaikutukset sosiaaliseen ympäristöön voivat olla merkittäviä. Eläköityvien henkilöiden työelämäkontaktien säilyttämiseen voidaan pystyttää palveluja, joiden kautta he voivat tehdä projektituontoista työtä ilman hankalaa byrokratiaa.

Suomessa on ollut ja on tälläkin hetkellä käynnissä useita hankkeita, jotka keskittyvät traditionaalisiin vanhustalviin. Ikääntyminen johtaa vanhuuteen ja elämän laadun heikkenemiseen. On olemassa keinoja viivästyttää ja jopa ehkäistä ikääntymisen mukanaan tuomia haittoja. Näiden keinojen käyttöönotto ei ole aivan suoraviivaista. Yksilöiden motivaatio on ratkaiseva. Tätä voidaan parantaa aktiivisella tarjonnalla ja konkreettisilla palkkioilla. Yksilön laadukkaiden elinvuosien määrän lisääminen on hyvää vanhustalviua. Toivottavasti pian käynnistetään hankkeita uusien varhaisvanhustalviuiden kehittämiseksi.

MITEN ANALOGINEN SUKUPOLVI PÄRJÄÄ DIGITAALISESSA AJASSA? SITÄ KYSYIVÄT LAUREAN OPISKELIJAT SYYSLUKUKAUDELLA ITSELTÄÄN JA YMPÄRISTÖLTÄÄN MONET KERRAT. KYSEINEN ONGELMA OLI NOSTETTU PÖYDÄLLE OSANA ENSIMMÄISEN VUODEN SAIRAANHOITAJA- JA SOSIONOMIOPISKELIJOITA ENGLANNINKIELISESSÄ KOULUTUKSESSA. KAHDEN ALAN YHTEINEN OPINTOJAKSOINTEGRAATIO TEKNO-HANKKEESEEN TOTEUTETTIIN OPETTAJIENSA, LLOYD BHELLIN JA JONNA VIERULAN, OHJAUKSESSA SEKÄ HANKKEEN PROJEKTIPÄÄLLIKÖN TIINA LEPPÄNIEMEN TUELLA.

Tiina Leppäniemi

”SITÄ KOKI OLEVANSA NIIN KUIN YKSI MUIDEN JOUKOSSA”

Noin kuudenkymmenen hengen opiskelijaryhmä jakautui neljän hengen pientiiimeihin, ja kukin tiimi sai kumppanikseen Vantaan Invalidit VANIN ry:n vapaaehtoisen jäsenen. Opiskelijat ja ikäihmiset kohtasivat tärkeiden teemojen äärellä, kun opiskelijat havainnoivat kohdehenkilön kotona pärjäämistä, yleisesti ikäihmisten ja vammaisten arkisia haasteita, sekä terveysteknologian mahdollisuutta tuoda niihin apua ja ylipäättään tietoisuutta arjen auttavista ratkaisuista.

Opintojakso huipentui joulukuussa 2018 yhteiseen seminaaripäivään, jossa opiskelijatiimit esittelivät havainnointityönsä tuloksia ja niihin ideoimiaan ratkaisuja ja näkökulmia. Yleisimmin esiin nostettuja haasteita tämän kohderyhmän elämästä olivat mm. seuraavat asiat:

- Liikkumisvaikeudet kotona ja kodin ulkopuolella
- Kodin turvallisuus
- Teknologisten palvelujen ja tuotteiden tavoitettavuushaasteet (kun ei ole esim. älypuhelin tai internetiä)
- Taloudelliset haasteet
- Yksinäisyys

Voiko liikkuminen olla kustannuskysymys?

Kukin pienryhmä opiskelijoita esitti omat havaintonsa kohdehenkilön arjesta, ja keskustelu esitysten jälkeen kävi vilkkaana. Invalidijäsenet tunnistivat muiden arjesta itselleen tuttuja haasteita. Liikkumisvaikeudet luonnollisesti puhututtivat paljon:

”Kynnys teknologian käyttämiseen on korkealla. Se ennakkoluulon kynnyks nimittäin. Rollaattori on siitä hyvä esimerkki: sitä jotenkin häpeää, ja tuntee olevansa niin vanha, jos rollaattorilla joutuu kulkemaan”, eräs ikäihminen summasi tuntojaan.

Opintojakson päätösseminaari oli tärkeä oppimistilaisuus ja avoimesta keskustelusta jäi runsaasti oppia kaikille osapuolille.

”Kiitos, että toit sen esiin. Näin mekin ymmärrämme käyttöön liittyviä kynnyksiä, henkisiä ja fyysisiä”, opiskelijat kiittelivät.

Joidenkin kohdehenkilöiden luona liikkuvuustekijöitä oli ratkaistu suurillakin muutoksilla: keittiötä oli madallettu, apuna oli arjen pieniä asioita, kuten sukanlaittoa tai tavaroiden lattialta nostoa tai ylhäältä kurottamista, helpottavia apuvälineitä.

Liikkuminenkin – kuten mikä tahansa arkinen asia – voi olla myös kustannuskysymys.

”Haluaisin niin kovasti päästä ulos. En ole puoleen vuoteen käynyt pihalla yksin. Jos voitaisiin lotossa, ostaisin shop riderin, jolla voisin ajaa pihalla, vivusta vain kääntäisin. Mutta se maksaa 1800-3400 euroa”.

Huonosti liikkuva ihminen kokee myös turvattomuutta hitaudestaan ja puolustuskyvyttömyydestä. Eräs pyörätuolilla liikkunut osallistuja kertoi tullessaan ryöstetyksi muutamankin eri kerran kauppakeskuksessa tai lähikaupassa: pyörätuolin sarvessa näköpiiriin ulottumattomissa olleesta laukusta oli hävinnyt lompakko.

Kohderyhmä koki olevansa kiinnostunut arjen apuvälineistä, ja monen haaveissa olikin saada käyttää sähkömopoa tai -sänkyä tai turvaranneketta, mutta varallisuutta niiden hankkimiseen ei ole. Keskustelu yhteiskunnan roolista hankintojen tukijana kävi vilkkaana, ja taloudelliset esteet olivat jokaisen esityksen jälkipuolissa mukana. Tietoisuus teknologisista laitteista ei riitä: ne voidaan tuntea, ne nähdään tärkeinä ja auttaisivat arjessa, mutta laitteen päälle laitettu hintalappu on mahdoton sovittaa eläkeläistalouteen. Eikä hintalappu rajoita vain laitteiden hankintaa, vaan minkä tahansa avun, kuten eräs ikäihminen totesi:

”Henkilökohtaiselle avulle on laitettu kallis hintalappu. Viiskymppiä tunti maksaa, että joku lähtee avustamaan lääkärikäynnille. Ei sellaista eläkkeellä makseta.”

Tasa-arvo ei toteudu palvelujen saatavuudessa

Palvelut siirtyvät hurjaa vauhtia internetiin. Tämä kehityssuunta on toki jatkunut jo pitkään, mutta poistaessamme muita mahdollisuuksia saada samaa palvelua, suljemme tärkeitä käyttäjäryhmiä ulkopuolelle.

”Tasa-arvo ei toteudu. Vanhukset eivät ole palveluiden ja tuotteiden saatavuudessa tasa-arvoisessa asemassa muiden kanssa”, ikäihminen kiteytti.

Joidenkin kotoa internet ja välineet, kuten tietokoneet ja tabletit, löytyivät, mutta niiden käyttötaidot koettiin puutteellisiksi. Etenkin tilaisuuksista ja tapahtumista kaivattiin enemmän tietoa helposti löydettäväksi. Tietokoneosaamisen kehittäminen kiinnosti ikäihmisiä, mutta ainoaksi toimivaksi tavaksi oppimiselle nähtiin henkilökohtainen apu. Ikäihmisten korkealle arvostama henkilökohtainen palvelu ja toive henkilökohtaisesta käyttötuesta esimerkiksi puhelimitse näkyivät myös muissa keskusteluissa.

Ikäihmisten turvattomuuden tunne häilyi keskusteluissa nousseen esiin pieninä asioina. Pääovea esimerkiksi pidettiin auki vieraille, koska aina sitä ei päässyt ketterästi avaamaan jonkun soittaessa ovikelloa. Taannoiselta Teknologiaalainaanon vierailulta monen ikäihmisen oli jäänyt selkeimmin mieleen turvallisuuteen liittyvät asiat, kuten liesivahti ja kodin turvakamera. Kodin liikkumishaasteet nousivat esiin myös turvattomuuden osalta, kun opiskelijat havainnoivat, että liikkuminen arkisissa askareissa onnistui mutta esimerkiksi palotilanteen hätässä tilanne voisi olla vakava. Myös avun kutsuminen mietitytti: milloinkohan on tarpeeksi hätä, ettei turhaan soittelisi apua, pohdittiin.

Teknologiset välineet eivät auta, jos sitä ei oteta käyttöön, sen tiedämme kaikki. Ikäihmisistä jotkut laitteet tuntuivat vähän pelottavilta ja vierailta. Etenkin niiden hinta pelottaa: kallista hankintaa ei haluta rikkoa.

”Kun ei tiedä, mitähän tapahtuu jos tuostakin napista painaa. Jää sitten painamatta ja käyttämättä.”

Yksi muiden joukossa

Yksinäisyyden sanotaan olevan uusi kansantauti. Mukaan lähteneet yhdistyksen aktiivijäsenet olivat hyvässä asemassa, vaikka yksinäisyys kolkuttikin monen mieltä. Ikätovereista oli suuri huoli.

”Mitäs heille käy, jotka eivät ole meidän tavoin aktiivisia? Miten heitä voitaisiin tavoittaa?”, tilaisuudessa pohdittiin.

Joulukuisessa seminaaripäivässä jälleennäkemisen riemu oli käsin kosketeltavissa, kun aiemmin tutustuneet ikäihmiset ja opiskelijat taas kohtasivat tauon jälkeen. Syksyiset tapaamiset olivat jättäneet jäljen molempiin osapuoliin. Opiskelijoiden keskuudessa puhuttiin mahdollisuudesta tehdä jatkossa kohtaamisten kaltaista vapaaehtoistyötä, ja ikäihmisten muistoissa tapaaminen elää pitkään. Kuten eräs osallistunut seniori kiitteli:

”Kiitos teille. Minusta oli niin kiva, kun kävitte ja lähtiessä halasitte. Sitä koki olevansa niin kuin yksi muiden joukossa”.

Tiina Leppäniemi & Eija Söderlund

HÄDÄN HETKELLÄ AUTTAVALLE TEKNOLOGIALLE EI VOI LAITTA HINTAA

Teknologialainaamo järjestää Uudellamaalla matalan kynnyksen esittelypisteitä, jonne alueen ikääntyneet, heidän läheisensä ja alan ammattilaiset voivat tulla tutustumaan ja kokeilemaan uusia hyvinvointiteknologiatuotteita itsenäisesti tai opastetusti Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja projektityöntekijöiden asiantuntevalla opastuksella. Teknologialainaamo on kiertänyt esittelemässä tuotteita tilaisuuksissa, tapahtumissa, messuilla. Teknologialainaamon vierailun voi tilata pientä korvausta vastaan.

TEKNO-hankkeen yhteistyö Teknologialainaamon kanssa tuntui heti hankkeen alusta asti luontevalta. Yhteistyötä pohjusti hankkeen alussa tehty kysely siitä, millaista osaamista, tietoa ja koulutustarpeita kotihoidon ja vanhuspalveluiden henkilöstöllä sekä teknologian iäkkäämmillä kotikäyttäjillä on hyvinvointi- ja terveysteknologiaan liittyen. Vastauksissa nousi esiin toive erilaisten teknologialaitteiden käyttökoulutuksesta mm. lähitilaisuuksissa, missä olisi mahdollista nähdä ja kokeilla tuotteita sekä saada niistä tietoa. Tähän tarpeeseen pystyimme yhteistyössä Teknologialainaamon kanssa vastaamaan.

Kevään 2018 aikana Teknologialainaamo ja TEKNO-hanke yhdistivät voimansa ja kiersivät paitsi esittelemässä tuotteita, myös keräämässä loppukäyttäjien arvokasta palautetta talteen hankkeen tavoitteiden mukaisesti. TEKNO-hanke keräsi kuvauksia arjen haasteellisista tilanteista ja kotona selviytymisen esteistä, ja juuri nämä olivat aiheita, jotka Teknologialainaamon vierailuilla kuulijoita puhututtivat. Samalla TEKNO-hankkeen toimijat pääsivät tapaamaan alan ammattilaisia muun muassa palvelutaloissa, ja lisäämään heidän tietouttaan laitteista sekä kertomaan hankkeen järjestämistä koulutuksista.

TEKNO-hanke ja Teknologialainaamo tekivät yhteistyötä monissa eri tapahtumissa. Tapahtumia järjestettiin Laurean kampuksella Tikkurilassa, mutta myös yhdistysten ja toimijoiden tiloissa erilaisissa tapahtumissa. Tapahtumissa tavoitettiin ikääntyneempiä terveysteknologian kotikäyttäjiä, heidän läheisiään, omaishoitajia sekä terveysalan ammattilaisia. Tapaamisissa kerrottiin TEKNO-hankkeesta ja sen tarjoamista koulutusmahdollisuuksista sekä esiteltiin ja jaettiin tietoa hyvinvointi- ja terveysteknologioista. Erityisen tärkeäksi koettiin erilaisista teknologioista kiinnostuneiden ihmisten kohtaaminen, ja mahdollisuus kuulla heidän kokemuksiaan, tarpeitaan, toiveitaan, huoliaan ja ajatuksiaan teknologioihin ja digitalisaatioon liittyen. Tämän tärkeän ”äänen” halusimme tehdä hankkeessa näkyväksi Kotihoito 2.0 -kampanjan avulla, missä keräsimme näitä kokemuksia kotona selviytymisen haasteista aitojen ja virtuaalisten postikorttien avulla. Hankkeessa käytiin läpi postikorttien terveiset ja ne toimitetaan eteenpäin mm. uusien tuotteiden innovoijille, kotihoidon henkilöstölle, päättäjille sekä sosiaali- ja terveysalan tuleville ammattilaisille.

Kiira Käck työskenteli Teknologialainaamon projektityöntekijänä äitiysloman sijaisena maaliskuusta 2017 alkaen puolentoista vuoden ajan. Tähän aikaan mahtui noin sata esittelykäyntiä, pääsääntöisesti Uudenmaan alueella, mutta tiet ja kiskot veivät Kiiraa myös mm. Kotkaan. Äitiysloman sijaisuuden päättymisen kynnyksellä Kiira kertoi TEKNO-hankkeelle työkokemuksistaan. Hänen mukaansa hedelmällisimpiä vierailuja ovat olleet eläkeläisjärjestöjen, marssikerhojen ja muiden aktiivisten yhdistysten tilaisuudet. Näissä kohderyhmä on ollut vastaanottavainen, oppimiskykyinen ja kotona asuva. Terveys- ja hyvinvointitekniikalla voidaan lisätä hyviä kotona asumisen vuosia.

Tällaisiin tilaisuuksiin osallistuvat aktiivijäsenet kertovat tutustumiskäynnistä ja tuotteista myös ystävilleen ja lähipiirilleen. Hyvä sana leviää.

- Tosi paljon esittelykäyntipyynnöitä tulee tutun kautta, tai vanhasta hyvästä kokemuksesta. Puhelu saattoi alkaa ”hei olitte täällä kaksi vuotta sitten, voisitteko tulla taas?”, Kiira kertoi yhteydenotoista.

Juuri toimintakykyisen ikäihmisen tavoittaminen olikin Kiiran mielestä tärkeää: tuotteet pitäisi ottaa käyttöön silloin, kun pää toimii skarpisti ja on kykeneväinen vastaanottamaan uutta tietoa. Kun oppii käyttämään laitetta hyvävointisena, sen käyttö onnistuu myös kunnan heikentyessä.

Rutiininomainen oppi kantaa huonoinakin aikoina.

- Asioihin reagoidaan esimerkiksi kunnallisella puolella vasta sitten, kun on pakko. Teknologialainaamo pyrkii siihen, että tuotteista tulee tuttuja jo etukäteen. Ne on nähty, niistä on kuultu, niitä on ehkä kokeiltukin. Myöhemmin, kun tarve laitteelle syntyy, sen käyttö on helpompaa, Kiira tiesi.

Kun rakas ihminen katoaa, apu on korvaamatonta

Kiiran vierailut herättivät osallistujissa paljon keskustelua. Palautetta tui laidasta laitaan, ja erilaisia ryhmiä puhututtivat erilaiset laitteet tai niiden ominaisuudet. Hyvin yleinen kommentti liittyi esimerkiksi liesihälyttimiin, joita Teknologialainaamon esittelypakissa on muutamia erilaisia.

- Yleensä kommentti alkoi kieltämällä ”En mä tarvitse, kyllä mä vielä muistan laittaa lieden pois päältä.” Pari minuuttia myöhemmin sanoja muistaakin, että kyllähän hän tosiaan silloin kerran unohti, kun se puhelinkin soi siinä ruokaa laittaessa...

Eräässä tilaisuudessa pieni kaulassa kannettava paikannuslaite herätti paljon keskustelua. Laitteen ideana on paikantaa ja saada puheyhteys ennalta ohjelmoituun puhelinnumeroihin. Tilaisuuteen osallistunut nainen kertoi olleensa polvileikkauksessa, ja lähteneensä toipumaan kesämökille. Mökin kasvimaalla askel oli pettänyt eikä hän päässyt enää ylös. Pitkiä ja piinallisia tunteja oli eletty kesämökin pihamaalla, kun apu oli kaukana ja nainen oli raahautunut käsivoimin puhelimen ääreen mökkiin.

- Hänelle oli tulossa uusi polvileikkauksensa. Edellinen kokemus oli niin pelottava, että hän näki tämän laitteen hyödylliseksi. Mökissä latauksessa ollut puhelin ei auttanut. Kaulassa kulkeva paikannin puheyhteydellä voi pelastaa tilanteen.

Omakohtaisia kokemuksia Kiira myötäeli oman isoäitinsä kautta, joka keittiössä oli kaatunut ja raahannut itsensä puhelimen luo.

- Kaatuminen on yleistä. Ikäihmisen toimintakyky rajoittaa ylös pääsemistä vaikka henkilöllä ei olisi välttämättä edes liikuntarajoitetta.

Teknologialaitteet eivät ole aivan ilmaisia. Hinta puhututtaakin usein. Eräässä omaishoitajien ryhmässä paikantavien pohjallisten hinnasta syntyi keskustelua. Koko esittelyn ja hintakinastelun ajan tilaisuudessa istui vanhempi herrasmies, joka tarkkaili tilannetta vai. Kinastelun päätteeksi hän kertoi omakohtaisesta tilanteesta, jossa muistisairas vaimo katosi teatteriesityksen vessakäynnin aikana.

- Hän kertoi pelon ja ahdistuneisuuden tunteestaan hetkellä, kun rakas ihminen katoaa. Siitä päästäkseen on valmis maksamaan mitä vain, sille ei ole olemassa hintaa, oli mies todennut.

Tarina päättyi onneksi hyvin; vajaa vuorokausi myöhemmin vaimo löytyi toiselta puolelta kaupunkia olosuhteisiin nähden hyväkuntoisena.

Käyttäjälähtöisyys on hittituotteen edellytys

Kiira muistutti, ettei teknologia palvele pelkästään loppukäyttäjää. Taannoin hän vieraili omaishoitajille suunnatussa tilaisuudessa, jossa aiheena oli omaishoitajan unenlaatu. Hoitaja pelkää ja stressaa hoidettavan tilannetta. Kun alitajunnassa on jatkuva pelko hoidettavan sängystä tippumisesta tai yöllisistä harhailuista, omaishoitajan elämänlaatu puutteellisen unen vuoksi heikkenee.

- Teknologian tulisi hyödyntää molempia – omaista ja hoidettavaa. Omaisen ja ikäihmisen mielipiteet eivät kuitenkaan aina kohtaa. Jotkut laitteet, kuten vaikkapa Doro-puhelin on ikäihmisten mieleen, mutta omaiset eivät välttämättä osaa sen käytössä neuvoa. Puhelimen käyttöjärjestelmä poikkeaa nuoremman sukupolven puhelimista niin paljon, eikä nuoremman sukupolven kärsivällisyys riitä aina opettamaan asioita vanhemmalle sukupolvelle.
- Toiselle jokin asia on itsestäänselvyys, toiselle kaikkea muuta. Selkeäkielinen käyttötuki olisi erittäin tarpeellista monen laitteen kohdalla. Pelkkä sana on-off-nappula on joillekin liian haasteellinen. Värikoodit tai muut helppokäyttöiset ominaisuudet helpottaisivat käyttöä, Kiira luetteli kuulemaansa palautetta.

Kiira pohti, ovatko yrityksen lupaukset ristiriidassa asiakkaiden odotusten kanssa. Lupaavatko yritykset liikaa? Vai ovatko asiakkaiden odotukset siitä, että tuote ratkaisee ongelman 100 %, epärealistinen? Erityisesti turvapuolen tuotteisiin kohdistuu tällaisia odotuksia.

- Paikantavia kengänpohjallisia esitellessä saattaa tulla kysymys ”mitä jos potilas unohtaa laitteen kengät jalkaan, eihän se sitten toimi?”. Eihän niitä tosiaan voi asiakkaan jalkoihin liimata. Ei sellaista tuotetta olekaan, joka ratkaisee kaikki ongelmat.

Käyttäjälähtöisyyden huomioimista Kiira korosti. Hän näki, että yritykset menevät aivan liian usein keksintö ja insinöörin ajatus edellä. Laitteen markkinointimateriaalikin on usein teknisesti painottuvaa. Käyttäjälähtöisiä ongelmia ei nähdä tai tunnisteta.

- Sillä, onko se tuotteen nappi punainen vai valkoinen, on iso merkitys. Materiaalivalinnoista lähtien pitäisi tehdä käyttäjätutkimusta. Liukas materiaali on vaikea käsitellä. Pienet ratkaisevat jutut voivat tehdä tuotteesta hitin. Ikäihmiset ovat aika tarkkoja: jos tuotteessa tehdään virhe, tuote jää käyttämättä eikä anteeksi anneta, Kiira tiesi.

Anniina Honkonen & Jari Kyrö

TEKNOLOGIALAINAAMON TULEVAISUUS: VANHAN KAAVAN TOISTAMISESTA HYPPY UUTEEN HYPOTEESIIN

Vanha tarina kertoo sammakosta, joka laitettiin vesikattilaan. Hellan ja veden lämmitessä pikkuhiljaa sammakko tottui tilanteen heikkenemiseen. Lopulta vesi oli kuumaa, mutta sammakko oli niin tottunut lämpenevään veteen ja väsynyt siinä räpiköimiseen, ettei viitsinyt taikka jaksanut enää omin avuin loikata kattilasta. Teknologialainaamo voisi olla tämän tarinan sammakko. Mutta ei ole!

Epäonnistumisen pelko ei saa jähmettää kehittämistyötä. Teknologialainaamon uusi Kokemusasiantuntijat kehittämässä -palvelu on esimerkki siitä, mitä tehdään, kun kaikkea on jo kokeiltu. Uskalletaan hypätä tuntemattomaan.

”Kaikkea” on kokeiltu - Lähtötilanteen kuvaus

Teknologialainaamo[®] on Laurea-ammattikorkeakoulun hyvinvointiteknologian esittely- ja kokeilutoimintaa ikäihmisille. Tavoitteena on kohderyhmän tietoisuuden lisääminen mukana olevien yritysten hyvinvointiteknologiaratkaisuista. Lisäksi opiskelijat saavat kokemusta esittely- ja kehittämistoiminnasta. Toiminnalla tuetaan senioreiden ja heidän läheistensä hyvinvointia ja itsenäistä kotona asumista terveysteknologiaratkaisujen avulla. Edellä mainituilla toimilla edistetään mukana olevien yritysten liiketoimintaa.

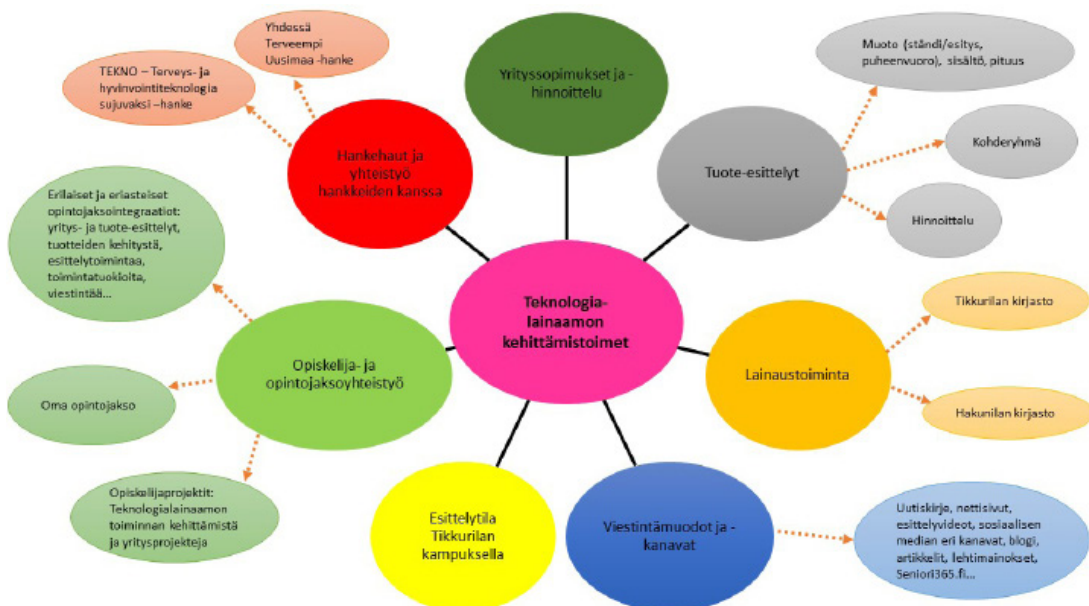
Toiminta sai alkunsa Laurean mHealth booster –hankkeessa (2013-2014). Hankkeessa kehitettiin hyvinvointiteknologian matalan kynnyksen kokeilupiste- ja lainaustoimintaa. Tavoitteena oli arvioida kehitysympäristöjen tuomia mahdollisuuksia ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ja kotona selviytymisen tukemisessa. Hankerahoituksen päätyttyä Teknologialainaamo siirrettiin pysyväksi osaksi Laurean Tikkurilan yksikön toimintaa, jossa sitä lähdettiin kehittämään oppimisympäristönä. Toimintaa haluttiin jatkaa, mutta rahoitusperuste oli mietittävä uusiksi. Uudeksi rahoitusmalliksi ja olemassaolon pohjaksi valikoitui Teknologialainaamossa suoritettavat opintopisteet ja yrityksiltä saatavat osallistumismaksut.

Hankkeen jälkeen Teknologialainaamon toiminnassa on tehty monenlaisia kehitystoimenpiteitä ja -kokeiluja. Toimintaa on kehitetty esimerkiksi muuttamalla hinnoittelumalleja, kokeilemalla lainaustoimintaa yhdessä Helmet-kirjaston kanssa ja hakemalla näkyvyyttä eri viestintämuotojen ja -kanavien kautta.

Jokainen kokeilu, vaikka vähemminkin menestyksekkäs, on ollut tärkeä vaihe toiminnan kehittymisessä ja eteenpäin menemisessä. Olemme oppineet sen, mikä toimii, mutta erityisesti olemme oppineet sen, mikä ei toimi. Kehitystoimenpiteistä ja -kokeiluista huolimatta toiminta taantui.

Lyödäänkö hanskat tiskiinkin? - Ongelman määrittely

Teknologialainaamon näkyvin ongelma muutosprosessia aloitettaessa oli, että toiminta oli pikkuhiljaa hiipunut ja toiminnassa mukana olevat henkilöt olivat menettäneet uskonsa tekemisen mielekkyyteen. Teknologialainaamon olemassa olon ajan toimintaa on seurattu muutaman keskeisen mittarin avulla. Mittarit kertovat selkeästi toiminnan hiipumisesta. Esimerkiksi yritysten määrä oli tippunut kolmanneksen ja suoritettavat opintopisteet kymmenesosaan. Luvut ovat kuitenkin seurausta, eivätkä sellaisenaan vielä kerro, miksi toiminta on taantunut.

Toiminnan taantumisen taustalla on muutamia keskeisiä haasteita erityisesti yritysten ja opiskelijoiden kohdalla. Yritysyhteistyöhön liittyvä haaste on, että samantyyppistä esittelytoimintaa tarjoavat monet muutkin tahot niin pääkaupunkiseudulla kuin laajemminkin ympäri Suomen. Uusien yritysten mukaan saanti on haastavaa, sillä yhteistyöyrityksille ei välttämättä riitä pelkkä esittelytoiminta, vaan yhteistyön täytyy olla kokonaisvaltaisempaa.

Toimintaan liittyvä toinen haaste on se, ettei nykyinen toimintamalli innosta opiskelijoita eikä lehtoreita. Pelkkä esittelytoiminta ei riitä opiskelijoiden teknologiaosaamisen lisäämiseksi ja lyhyet projektit tuovat enemmän haasteita kuin hyötyä. Toisaalta lehtoreita on ollut hankala saada mukaan opintojaksoyhteistyöhön. Laureassa ei ole tarpeeksi vanhustyöstä ja hyvinvointiteknologiasta kiinnostuneita opiskelijoita tai lehtoreita, eikä teemaan suoraan sopivia opintojaksoja.

Organisaatiot kohtaavat asiakkaansa tuotteiden ja palveluiden kautta. Asiakkaiden tarpeiden ja painotusten muuttuessa myös organisaation palveluiden ja tuotteiden on muututtava, tai niistä tulee epärelevantteja. Sama vaade koskee Teknologialainaan toimintaa.

Pikkuhiljaa haasteita oli kertynyt enemmän; yrityksiä tippui pois, opiskelijoita oli entistä haastavampi saada mukaan, lehtorit eivät integroineet opintojaksojaan toimintaan. Toimintaa oli haastavaa kehittää yksin. Kuten tarinan sammakko, toiminnassa oltiin totuttu siihen, että “tämä nyt vaan on näin hankalaa”. Odotusarvo yleensä on, että jossain vaiheessa hommat alkavat rullaamaan, mutta nyt näin ei käynyt ja silti totuttiin sammakon lailla “lämpenevään veteen”. Ei ollut enää myöskään selvää, että mihin suuntaan “pitäisi räpiköidä seuraavaksi”. Kunnes tuli se ratkaiseva hetki, että päätettiin hypätä pois kattilasta ja miettiä toiminnan kehittämisen ratkaisuvaihtoehtoja uudelta kantilta.

Tuumasta toimeen – Prosessin eteneminen

Erilaisten kehittämistoimien, kokeilujen ja toiminnan analysoinnin pohjalta päädyttiin siihen, että Teknologialainaamo ei tuota riittävää arvoa sen keskeisille sidosryhmille. Ongelma ei siis ollut yrityksen puute, taikka esittelyjen ja muun toiminnan heikko toteutus, vaan kyse siitä, ettei itse palvelun sisältö ollut enää relevantti. Seniorit olivat tyytyväisiä tuote-esittelyihin, koska heidän tarpeenaan on saada lisää tietoa tuotteista. Mutta yritykset ja opiskelijat eivät saaneet toiminnasta riittävää arvoa itselleen ja se näkyi yritysten ja opiskelijoiden kaikkoamisena toiminnasta. Tämän analyysin perusteella fokusta täytyi siirtää asiakasongelmien määrittelyyn kautta itse palvelun uudelleenmäärittelyyn. Jokaiselle keskeiselle sidosryhmälle pitää kyetä löytämään arvo, jonka vuoksi he ovat mukana toiminnassa.

Nykyinen toimintamalli vaati muokkaamista, jotta saadaan uusia yrityksiä mukaan ja vanhat pysymään mukana. Tämä voidaan toteuttaa varmistamalla Teknologialainaamo-palvelun käyttäjien (ikäntyneiden, omaisten) määrän lisääntyminen ja konseptoimalla yrityksille tarjottavat palvelut. Opiskelijoille tarjotaan samalla uudenlainen kosketuspinta hyvinvointiteknologian ja palveluiden kehittämiseen yritys- ja asiakasrajapinnassa.

Uuden toimintamallin kehittelyn alussa todettiin, että seniorit ja heidän keskeiset tarpeensa kotona asumisen ja itsenäisen selviytymisen osalta ovat edelleen palvelun ja koko toiminnan lähtöpiste. Toisaalta palvelu on kohdennettu myös omaisille sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. Tämän ajatuksen pohjalta lähdettiin rakentamaan ratkaisua hyödyntämällä Laurean innovaatioprosessia ja sen tueksi rakennettuja työkaluja.

Muutosprosessia on viety eteenpäin syksyn 2018 aikana lukuisissa yhteisissä työpaikoissa, joissa jokaisessa on aina ollut selkeä teema ja työtapa on ollut toimintakeskeinen. Pelkät raportointi- ja suunnittelupalaverit on pyritty minimoimaan. Prosessissa syntyi pienin askelin, kokeilujen ja reflektoinnin kautta Kokemusasiantuntijat kehittämässä -palvelu.

Mitäs sitten saatiin aikaiseksi? - Lopputuotoksen esittely

Prosessin lopputulemana syntyi uusi palvelu Teknologialainaamolle, Kokemusasiantuntijat kehittämässä -palvelu. Palvelu on käytännön opiskelijatyönä toteutettava projekti, jonka yritykset voivat ostaa Laurealta. Palvelun tarkoituksena on poistaa yrityksen tarjoaman ratkaisun ostamiseen, käyttöönottoon ja käyttöön liittyviä esteitä loppukäyttäjien näkökulmasta. Kehitetyn konseptin ytimenä on palvelumuotoilu, jolla pyritään kehittämään tuotteista asiakaslähtöisempiä ja siten mahdollistamaan loppukäyttäjien selviytymisen alati muuttuvassa teknologiaviidakossa.

Kokemusasiantuntijat kehittämässä -palvelun kehittämissuunnitelmissa luotiin yrityksille suunnatun palvelukonseptin lisäksi kaikki konseptia tukevat työkalut sekä prosessikuvaus. Yläpuolella olevassa kuviossa on kiteytettynä nämä palveluprosessin keskeiset elementit ja toteutuksessa tarvittavat työkalut.

Palvelukokonaisuus muodostuu kolmesta kokonaisuudesta, loppukäyttäjistä, opiskelijoista ja lehtoreista sekä yrityksistä. Loppukäyttäjät (seniorit, omaiset, ammatilliset) ovat arvokas resurssi ja tärkeä tiedonlähde, he ovat kokemusasiantuntijoita liittyen ikääntymiseen, kotona asumiseen ja tarvittaviin palveluihin sekä käytettävän teknologian hyödyntämiseen.

Toinen resurssi ovat opiskelijat, jotka ovat tärkeä osa palvelun toteutusta ja palvelumuotoilun keinojen käyttäjiä. Opiskelijat saavat projektissa työelämässä tarvittavia valmiuksia niin teknologiasta, kehittämistyöstä kuin asiakkaiden parissa toimimisesta. Opiskelijoiden ohella lehtorit ovat tärkeä yhteistyökumppani, ja prosessista haluttiin luoda myös heille mahdollisimman selkeä ja helposti opintojaksoille integroitava malli.

Kolmas osapuoli ovat yritykset, joille projekteja toteutetaan. Projektien tarve nousee yritysten ajatuksista ja kokemuksista sekä loppukäyttäjiltä tuleeseen palautteeseen liittyen hyvinvointiteknologiaratkaisujen ostamiseen, käyttöönottoon ja käyttöön sekä niissä ilmeneviin esteisiin.

Kokemusasiantuntijat kehittämässä -palvelun kehittäminen on vielä kesken, sillä ensimmäiset opintojaksopilotoinnit tullaan tekemään keväällä 2019. Projektisuunnitelman mukaisia tehtäviä on vielä työn alla ja valmiita osioitakin kehitetään saadun palautteen perusteella.

Älä kiehu, hyppää – Prosessin pohdinta

Tällainen kehitysprosessi ei koskaan etene suoraviivaisesti, kuin juna kiskoilla. Vaikka päämäärä olisikin tiedossa, niin välillä mennään sivuraiteille ja joudutaan peruuttamaan takaisin. Toisaalta joudutaan myös rajaamaan, sillä prosessin aikana syntyy paljon uusia kehitysideoita. Nämä ideat täytyy osata laittaa varikolle, muuten resursseja ei jää varsinaisen asian edistämiseen. Tärkeintä on kuitenkin se, että hyppää junaan mukaan avoimin mielin ja valmiina kyseenalaistamaan omat ennakkokäsitykset, sekä asettumaan oman tekemisensä ulkopuolelle.

Prosessin aikana rakennettiin uusi palvelukonsepti yrityksille, mutta samalla syntyi näkemyksiä siitä, mitä muuta Teknologialainaamo-konseptiin voitaisiin jatkossa luoda. Yhteiskehittämisessä eri lähtökohdista tulevat Laurean asiantuntijat takasivat rikkaamman ja monipuolisemman prosessin ja lopputuleman. Prosessi kesti koko syksyn ja fokus oli koko ajan tekemisessä. Konkretiaa ja nopeita kokeiluja edelsivät lennokkaatkin keskustelut ja reflektoinnit, joiden pohjalta saatiin toimintaa kehitettyä koko ajan eteenpäin. Muutosprosesissa pelkkien to do -listojen tekemisestä pitää päästä ja päästiin do-moodiin eli tekemiseen.

Prosessin aikana samaa ongelmaa pohtiville osallistujille syntyi uusia ideoita, joista osa kohdistui opiskelijakokemuksen parantamiseen, osa kokemusasiantuntijoiden tuleviin lisäpalveluihin. Teknologialainaamon toimintaa kehitetään painottamalla lisää opiskelijoiden, ammattilaisten ja ikääntyneiden saamaa hyötyä toiminnasta. Näitä kehitysideoita ollaan jo lähdetty jatkojalostamaan. Toiminta ei ole koskaan valmis, eikä sen tarvitse tai pidäkään olla. Relevanttina pysyminen vaatii jatkuvaa työtä ja innovointia.

Sammakolla on siis uusi resepti. Hypoteesi, idea ja suunta on selvillä, mutta vielä ei tiedetä kuinka käy. Kevään 2019 pilotit kertovat, onko hypoteesi ollut oikeansuuntainen vai kehitetäänkö sitä johonkin muuhun suuntaan. Fiilis on kuitenkin positiivinen siitä, että prosessiin hypättiin mukaan ja siinä saatiin aikaan jotakin uutta, joka taas vie toimintaa askeleen eteenpäin tavalla tai toisella.

Älä kiehu, hyppää!

Elina Ottela

asiantuntija,

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

SUPER

”OSAAMISEN KEHITTÄMISESSÄ NOUSEE VAHVASTI ESIIN TERVEYSTEKNOLOGIAN KÄYTTÖ”

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin edustajana ehdin olla Terveys- ja hyvinvointiteknologiaosaaminen sujuvaksi -hankkeessa mukana syksyn 2018. Syksyn ohjausryhmän kokous järjestettiin Upgraded Life Festivaleilla. Tilaisuus oli erittäin antoisa ja havainnollisti hyvin alan nopean kehityksen, sekä teknologian tarjoamat mahdollisuudet tulevaisuuden hoitotyössä.

SuPerin 90 000 jäsentä koostuu pääosin sosiaali- ja terveysalalla työskentelevistä toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneista lähi- ja perushoitajista sekä alalle opiskelevista. Suurin osa heistä työskentelee ikäihmisten parissa, jossa työ on paljon päivittäisissä toiminnoissa tukemista, hoidettavan tarpeista lähtevää suunnitelmallista terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Vuorovaikutukset taidot ovat oleellinen osa hoitotyötä, mutta väestön ikääntyessä perinteisen hoitotyön tueksi tarvitaan entistä enemmän erilaisia turvallisuutta, toimintakykyä, terveyttä, hyvinvointia, elämänlaatua sekä itsenäistä suoriutumista helpottavia ja tukevia teknologisia ratkaisuja. Tämä tuo haasteen hoitotyölle ja hoitotyöntekijöille ammattieettisten kysymysten ja teknologian hyväksyttävyyden välillä. Uuden omaksuminen, oppiminen ja hyödyntäminen on kuitenkin nähtävä oleellisena osana oman ammatitaidon ylläpitämistä ja kehittymistä. Erilaiset teknologiset ratkaisut tulevat osaksi jokapäiväistä työtä, tukien ja helpottaen työtä, ei hoitajia korvaavavana.

Täydennyskoulutuksen, osaamisen, tiedonhaun ja elinikäisen oppimisen avaintaitojen merkitys on suuri kaikkialla, mutta niiden merkitys korostuu sosiaali- ja terveysalalla tutkintojen tuottaman osaamisen vanhentuessa nopeasti. Tämän takia hoitotyöntekijöiden täydennyskoulutus ja tutkintojen uudistaminen säännöllisin väliajoin on välttämätöntä. Osaamisen kehittämisessä nousee vahvasti esiin terveysteknologian käyttö. Terveys- ja hyvinvointiteknologiaosaaminen sujuvaksi -hankkeen tuottama oppimateriaali ja koulutus, jolla edistetään sosiaali- ja terveysalan teknologiaosaamista, on erinomainen lisä alan oppimisen tukemisessa. Lähtökohtana ja edellytyksenä teknologisten palveluiden käytölle ja hyödyntämiselle on oppimista tukevien palveluiden, koulutusten ja perehdytyksen riittävyys, joka on varmistettava.

Iris Tyni

TERVEYTEKNOLOGIA HOITOTYÖSSÄ - APURI VAI AIKASYÖPPÖ?

Suomen väestön ikääntyminen ja kotihoidon resurssien äärimmilleen venyttäminen ovat jatkuvasti otsikoissa. Kustannusten kasvua yritetään hillitää kehittämällä kotihoitoa eli mahdollistamalla ikääntyneiden asuminen kodeissaan mahdollisimman pitkään. Terveysteknologiasta etsitään ratkaisuja, mutta mitä ruohonjuuritasolla ollaan tästä kaikesta mieltä?

Anni Vuorivirta on sairaanhoitotyön kolmannen vuoden opiskelija Metropoliasissa, englanninkielisellä linjalla Degree Programme in Nursing. Opintojensa ohella hän on työskennellyt muistisairaiden vanhus-ten hoitoon erikoistuneessa palvelutalossa sekä HUS:n geropsykiatrian osastoilla.

Maija Seppälä on työskennellyt noin 30 vuotta kotihoidossa sekä sitä aikaisemmin vanhainkodissa. Noin kaksi vuotta sitten hän joutui terveydellisistä syistä lopettamaan fyysisesti erittäin raskaat työtehtävänsä kotihoidossa ja siirtyi työskentelemään tehostetun palveluasumisen psykogeriatrisen osaston keittiöön.

Marianne Dannbom on Sanoste Oy:n toimitusjohtaja ja perustaja. Sanoste tarjoaa ikäihmisille reaaliaikaisia harrastuksia kuvapuheluteknologian välityksellä. Aikaisemmin hän työskenteli pitkään terveysteknologian alalla vientitehtävissä, vastasi Forum Virium Helsingissä alueen sote-kehityksestä ja oli mukana muun muassa käynnistämässä virtuaalisen kotihoidon palveluita Helsingissä.

Haastattelimme alan yrittäjää, opiskelijaa ja työntekijää ja kysyimme heidän mieltänsä terveysteknologian uhkista ja mahdollisuuksista. Heidän näkemyksensä poikkesivat odotetustikin toisistaan. Suhtautuminen terveysteknologiaan jo yleisellä tasolla toi esiin aivan erilaisia näkökulmia.

Anni Vuorivirta on kiinnostunut terveysteknologian mahdollisuuksista, sen tuomista hyödyistä ja avusta.

– Katson asiaa lähinnä tulevana hoitotyön ammattilaisena, en niinkään yksityishenkilönä. Olen kiinnostunut esimerkiksi siitä, miten terveysteknologia helpottaa potilaiden voinnin ja kunnon seurantaan sairaalan ulkopuolella, ja siitä, miten se tuo tarkkuutta ja apua päivittäiseen hoitotyöhön, hän tarkentaa.

Anni kertoo olevansa avoin opettelemaan uutta ja käyttämään siihen aikaakin, jos voi olettaa teknologian hyödylliseksi.

– Ymmärrän myös sen, etteivät kaikki ratkaisut ja innovaatiot aina olekaan toimivia, mutta kokeilematta sitä on mahdoton tietää.

Maija Seppälä on nähnyt uransa aikana useita erilaisia teknologian käyttöönotto-projekteja. Hän katsoo, että teknologia on ihan hyvä asia, jos se toimii ja sen opetteluun on varattu aikaa.

– Kotihoidossa oli paljon kokeiluja. Otettiin esimerkiksi käyttöön sähkölukko, jonka piti säästää aikaa, mutta se ei toiminutkaan, joten en ole kovin innostunut.

Marianne Dannbomin suhtautuminen terveysteknologiaan on neutraalimpi. Hän ei ole henkilökohtaisesti erityisen kiinnostunut itsensä mittaamisesta, kuten aktiivisuusrannekkeista, mutta toisaalta ei myöskään vastusta teknologiaa.

– Kävelen pokemonien perässä, se motivoi, hän mainitsee viitaten Pokémon Go -peleihin.

Kotona pärjäämisen haasteet

Mariannen mielestä teknologia voi olla paljonkin avuksi ikäihmisten kotona pärjäämiseen liittyvissä ongelmissa.

– Suurin haaste on yksinäisyys ja sen mukana tuleva turvattomuus, joka välittyy myös omaisille. Ilman muuta teknologia voi auttaa tässä. Teknologia voi vähentää ikääntyneiden yksinäisyyttä. Me näemme, kuinka meidän palvelumme katkaisee asiakkaiden yksinäisyyden ja samalla kunto paranee.

Myös Maijan mielestä teknologia voi vähentää yksinäisyyttä ja turvattomuuden tunnetta, jotka myös hän mainitsee suurimmiksi kotona pärjäämiseen liittyviksi ongelmiksi. Hänen mielestään esimerkiksi se, että jos teknologian avulla saa video- tai keskusteluyhteyden hoitajaan tai muuhun auttajaan milloin tahansa, on suuri apu.

– Isälläni on sellainen turvarannekepuhelin, joka on yleensä toiminut todella hyvin, mutta yhden kerran kun hän olisi todella tarvinnut apua, hoitaja ei vastannutkaan kutsuun, vaikka kutsu oli mennyt perille.

– Muistisairaille ihmisille esimerkiksi liesivahti ja ovivahti ovat todella hyvin toimivia ratkaisuja, jotka lisäävät turvallisuutta, Maija lisää.

Annikin mainitsee muistisairaudet ja niiden mukanaan tuomat ongelmat itsenäisesti pärjäämisen vaikeimpina asioina.

– Suurin haaste itsenäisessä pärjäämisessä on niillä ikäihmisillä, joilla on etenevä muistisairaus. Alzheimerin tauti vie muistin lisäksi kyvyn arkiaskareiden suunnitteluun ja suorittamiseen. Teknologia, kuten turvapuhelin ja liesivahti, tuovat turvaa niin ikäihmiselle, kuin tämän läheisille.

Mikä teknologiassa mättää?

Mikä hidastaa uusien teknologioiden käyttöönottoa? Mariannen mielestä suurin haaste on omaisten ja hoitohenkilökunnan asenteet ja ennakkoluulot.

– Kun olemme esitelleet palveluamme, omaiset sanovat esimerkiksi “Voisitko kuvitella että meidän äitimme jumppaisi tabletilaitteen edessä?”. Silti meillä on lukuisia ikääntyneitä asiakkaita, jotka käyttävät palveluamme jatkuvasti. Esimerkiksi 98-vuotias Aleks on sanonut meidän tarjoamista harrastuksista, että “Tämä on ainoa asia, mitä odotan elämässä”.

Sanosten palvelun käyttöliittymän kehityksessä on ollut mukana jopa 100 ikäihmistä ja esimerkiksi käsien tärinä on otettu huomioon. Palvelun käyttämiseksi tarvitsee osata vain vastata kuvapuheluun, eli koskettaa vihreää luuria älylaitteen näytöllä. Marianne korostaakin sitä, että ongelmat liittyvät useimmiten itse teknologiaan, eivätkä niinkään ikäihmisten pelkoihin tai kykyihin.

– Ongelmat eivät ole ikääntyneiden päässä, vaan muualla. Aluksi voi pelottaa ja jännittää, ensimmäisellä kerralla on joskus omainen mukana, toisella kerralla uskalletaan ja osataan itse. Minkä tahansa laitteen käytön oppiminen on mahdollista, jos käyttöliittymä on tarpeeksi helppo, Marianne tarkentaa.

Anni on samoilla linjoilla ja luottaa ikäihmisten kykyihin oppia uutta.

– En näe syytä mikseivät ikäihmiset oppisi uutta teknologiaa käyttämään, kunhan he saavat asianmukaisen ohjauksen, mahdollisuuden kerrata sekä matalan kynnyksen paikan, johon ottaa yhteyttä pulmatilanteissa. Teknologiaa ei tule esitellä ”tämä on opittava tai muuten” -asenteella, vaan se pitäisi liittää luonnollisena osana heidän arkeensa, Anni pohtii.

Myös Maija korostaa sitä, että ongelmatilanteissa on saatava apua teknologian käyttöön.

– Jos ihmisellä on kohtuullisen hyvä toimintakyky, eikä tarvitse muutenkaan paljon apua, niin hänelle esimerkiksi lääkannostelija voi olla toimiva ratkaisu. Annostelijan avulla ihminen osaa itse ottaa lääkkeensä ja soittaa sitten apua paikalle, jos laite ei toimikaan. Poikkeustilanteet ovat aina ongelmallisia, kun esimerkiksi tarvitaankin antibioottikuuri tai lääkkeet mukaan matkalle, Maija huomauttaa.

Ihmiskontaktia ei korvaa mikään

Mariannen mielestä teknologia voi tulevaisuudessa olla suuri apu hoitajien työssä, helpottaa työtä ja auttaa kohdistamaan resursseja oikein.

– Parhaimmillaan helpottaa heidän työtänsä, mahdollistaa keskittymisen sellaisiin asiakkaisiin, joita ei voida hoitaa teknologian avulla. Teknologia ei vaihda vaippoja tai pue vaatteita, ainakaan vielä.

Maija uskoo teknologian tuomiin mahdollisuuksiin, mutta on silti hieman epäileväinen.

– Jos perehdytys on kunnollista ja laitteet toimivat, niin se on osittain hyvä asia. Esimerkiksi nostolaite on hyvä, jos saadaan hoitajilta kuormittava työ pois. Mutta vähentääkö se hoitajia? Laitetaanko robotti ihmisille seuraksi? Esittelyssä robotti on kiva juttu vaikka palvelutalossa, mutta ikäihmisille robotin seura ei korvaa ihmiskontaktia.

– Mummo tai vaari kaipaa yhdessäoloa, eikä ole hyvä jos hoitajan aika menee puhelimen naputteluun. Teknologian tuleminen ei saa olla asiakkaan kohtaamisesta pois. Esimerkiksi kun eräs asiakas osasi ottaa lääkkeensä itsenäisesti annospusseista, hoitajille ei jäänytkaan enempää aikaa seurusteluun, vaan sitä vähennettiin kun asiakas pärjäsikin itsenäisesti. Teknologian tuleminen ei saisi koskaan vähentää kotihoidossa aikaa, vaan sitä pitäisi mielestäni jäädä enemmän, Maija jatkaa.

Marianne muistuttaa, että kontaktin toiseen ihmiseen voi saada myös teknologian avulla.

– Kuvapuhelu on erittäin aito ja intensiivinen tapa kohdata. Kun hoitaja menee kotiin, hoitajan ei tarvitse kohdata ihmistä ollenkaan, eli esimerkiksi katsoa silmiin. Kuvapuhelussa ei voi olla kohtaamatta asiakasta. Ei voi tehdä samalla muuta tai edes ajatella muuta. Se välittyy heti.

Anni pohtii myös sitä, milloin teknologian avulla yritetään pärjätä jopa liian pitkälle.

– Teknologisia ratkaisuja on useita ja niitä tulee jatkuvasti enemmän, mutta itseäni mietityttää raja sen suhteen, että milloin yritetään helpottaa ikäihmisen kotona selviytymistä ja milloin yritetään pitää ikäihminen tappiin asti kotona edes jotenkuten turvassa kameroiden ja paikantimien avulla.

Asennemuutos, perehdytystä ja aikaa

Mariannen mukaan hoitohenkilökunnan asenteiden on muututtava ja osaamista on kehitettävä, jotta teknologiasta voidaan saada tulevaisuudessa tarvittava lisäresurssi.

– Tämä vaatii henkilökunnalta uudenlaisia asenteita. Digitaalisuuden leviämisen yksi suurimpia esteitä on se, että hoitohenkilökunnalla ei ole riittävää digitaalista osaamista. Jotta voi menestyä tulevaisuuden maailmassa, pitää perus IT-taidot olla kunnossa, hän lisää.

Myös Maija painottaa, että teknologista osaamista täytyy kehittää ja perehdytykselle on varattava aikaa, ettei teknologian opetteluun kuluva aika ole pois asiakkaalta.

– Projektit tulevat yleensä normaalin työn päälle ja ne pitäisi pystyä hoitamaan normaalin työn ohella, jolloin työpäivä venyy, kun ei ole varattu lisää aikaa projektille. Työ on jo valmiiksi raskasta ja uudelle teknologialle pitää repiä aika jostain ja se on asiakkaalta pois, Maija kertoo viitaten teknologioiden käyttöönottoprojekteihin.

Anni ymmärtää kielteisten asenteiden takana olevat ongelmat ja uskoo, että riittävällä ohjauksella ja opastuksella päästään hyviin tuloksiin.

– Kunnollisella ja asianmukaisella perehdytyksellä teknologia tulee olemaan hyödyllinen apuväline aina kotihoidosta erikoissairaanhoidon. Uskon, että mahdollinen kielteinen asenne ”kaikkea uutta” kohtaan johtuu siitä, ettei hoitajille suoda asiallista koulutusta ja aikaa opetella uuden teknologian käyttöä. Hoitohenkilökunta, kuten mikä tahansa muukin ammattiryhmä, osaa kunhan heitä opetetaan ja ohjataan alkuun.

Tiina Leppäniemi & Jaakko Haukipuro

KOTONA SELVIYTYMISEN ARJEN HAASTEET

Kotihoito 2.o. kyselyksi kutsuttu lyhyt anonyymi kyselytutkimus toteutettiin hankevuoden 2017 lopun sekä hankevuoden 2018 aikana. Kyselykortti koostui kahdesta osiosta. Kotona selviytymisen haasteita selvitettiin avoimella kysymyksellä: ”Mitkä ovat kotona selviytymisen haasteita? Kerro omin sanoin.” Avoimen kysymyksen lisäksi vastaajalta odotettiin tietoa hänen näkökulmaansa liittyen monivalintakysymyksellä. Vaihtoehtoina olivat läheinen, omaishoitaja, yrittäjä, hoitotyön ammattilainen, asiakas/potilas tai jokin muu.

Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 146, joista 135 täytettyinä kortteina ja 11 sähköisellä lomakkeella. Kotona selviytymisen haasteet nähtiin eri ryhmien välillä eri tavoin. Pienimmissä vastaajaryhmissä esim. yrittäjät (3 vastausta) otanta jäi niin pieneksi, ettei vastausten yleistämistä pidetty luotettavana. Tämän vuoksi ryhmiä yhdisteltiin isommiksi kokonaisuuksiksi; esimerkiksi läheisiä ja omaishoitajia voidaan kohdella yhtenäisenä ryhmänä, ja muita kuin asiakkaita/potilaita tarkasteltiin yhteisenä ryhmänä. Osa vastaajista ilmaisi asemansa myös niin, että vastaaja oli samanaikaisesti esim. läheinen ja yrittäjä, jonka vuoksi ryhmien vastauksissa ilmeni päällekkäisyyksiä.

Asiakkaiden omista vastauksista korostuivat arkiset askareet.

Yhteensä 44 vastaajaa edustivat kotihoidon asiakasta. Kotihoidon asiakkaiden oma näkemys kotona selviytymisen haasteista poikkesi ulkopuolisten näkemyksistä. Asiakkaat kuvailivat haasteita usein ulkoisten tekijöiden avulla, kun taas läheisten vastaukset heijastelivat toimintakykyä. Haasteina pidettiin monia pieniä, mutta käytännönläheisiä arjen asioita.

Arkiset askareet ja liikkumisen hankaluus

Lähes puolet asiakas/potilas -ryhmän vastaajista (48%) koki arkeen liittyvät kotityöt kuten siivouksen, ruuanlaiton ym. tuottavan haasteita. Eräs vastaaja kuvaili asiaa seuraavasti: ”Siivous tuottaa ongelmia: Kaupassa käynti ei onnistu. Ei jaksa tehdä ikkunanpesua eikä mattojen jne.” Asiakkaat kuvasivat haasteitaan usein myös esteettömyyden avulla. 43% vastaajista koki esteettömyyden asunnoissa ja taloissa haasteena. Vastauksissa mainittuja esteettömyyshaasteita olivat mm. portaat ja kynnykset, korkealla olevat kaapit, tukikaiteet, liian pienet tilat ja apuvälineillä kuten kainalosauvoilla tai pyörätuolilla liikkumiseen liittyvät haasteet.

20% asiakkaista kiinnitti huomiota omaan liikkumiseensa ja fyysiseen toimintakykyynsä. Tämä oli vähemmän kuin ulkopuolisilla vastaajilla, joista kolmas osa eli noin 33% läheisistä ja omaishoitajista piti haasteena kolmea kategoriaa: liikkumista ja fyysistä toimintakykyä, kodin turvallisuutta ja kotiaskareita. Kotitöitä ei siis mainittu yhtä usein kuin asiakkaiden omista vastauksissa, kun taas turvallisuus ja asiakkaan kunto huolettivat omaisia useammin. Esteettömyys mainittiin noin 22% omaisten ja läheisten vastauksista, joka oli huomattavasti harvemmin kuin asiakkaan omista vastauksissa.

Liikkuminen ja fyysinen toimintakyky mainittiin noin 35% hoitotyön ammattilaisten vastauksista, muisti- ja näkövaikeudet noin 31% ja kodin turvallisuus noin 23%. Nämä vahvistivat havaintoa, että terveyteen liittyvistä asioista kirjoitettiin enemmän ulkopuolisten vastauksissa kuin asiakkaiden omista vastauksissa. Asiakkaat saattavat itse vähätellä asiaa tai olla puhumatta omalla kohdalla herkästä aiheesta.

"Liikkumattomuus, kodin seinien sisälle jämähtäminen. Turvattomuus, yksinäisyys ja pitkät välimatkat."

Läheiset ja omaiset ilmaisivat yksinäisyyden arjen haasteeksi paljon asiakkaita useammin.

Yksinäisyydestä voi olla vaikea puhua

Vain kolme kotihoidon asiakasta 44:stä eli noin 7% ilmoitti haasteeksi yksinäisyyden tai syrjäytymisen. Yhtä harva puhui myös muisti- ja näkövaikeuksistaan. Sen sijaan muut ryhmät mainitsivat yksinäisyyden useammin. Läheisistä ja omaisista noin 28% piti kotona selviytymisen haasteena yksinäisyyttä ja syrjäytymistä ja muisti- ja näkövaikeuksia. Hoitotyön ammattilaisten vastauksissa suurimmaksi haasteeksi nousi juuri yksinäisyys ja syrjäytyminen, jonka lähes 58% vastaajista mainitsi. Yksi vastaajista kuvasi asiaan näin: ”Osalla on haasteena yksinäisyys ja syrjäytyvät helposti. Näillä myös useimmin on huono taloudellinen tilanne, joka vaikuttaa tähän eikä omaisia.” Muita haasteita, joita ilmaistiin asiaan liittyen, olivat myös virikkeiden puute, tarpeettomuuden tunteet, yhteisöllisyyden puute naapurustoissa ja omaisten asuminen kaukana.

Palvelujen saatavuusongelmat

Asiakkaista 36% ilmoitti haasteeksi kotihoitopalvelun saatavuuden ja joustavuuden. Haasteina koettiin mm. henkilökohtaisen avustajan tuntien karsiminen ja riittävän avun saaminen kotiin silloin, kun sitä tarvitsee. Tekniikan ja digitaalisten laitteiden tuomiin haasteisiin viitattiin asiakkaiden vastauksissa vain yhdessä kertissa. Se tuntui hämmäntävältä, sillä aihe oli henkilökohtaisissa tapaamisissa ja haastatteluissa (mm. Laurean opiskelijaprojektit, tai Teknologialainaanon vierailukäynti) yksi keskustelluimmista asioista.

Läheisistä/omaishoitajista 36% mainitsi haasteeksi kotihoitopalvelun saatavuuden ja joustavuuden. Prosenttiluku on sama kuin asiakkaiden omissa vastauksissa, ja kun katsotaan kaikkien kyselyn kottien tuloksia yhteensä, tämä oli useimmin mainittu kotona selviytymisen haaste. Läheiset ja omaishoitajat kiinnittivät kotihoitopalvelun saatavuudessa huomiota muun muassa tuuraajaan saamiseen, omaishoitajan tai puolison omaan jaksamiseen, palveluiden saatavuuden hajaantumiseen sekä digipalveluiden vaikeuteen. Tekniikka ja digitalisten laitteiden tuomat haasteet mainittiin omaisen ja läheisten tuloksissa noin 19% vastauksista, joka oli enemmän kuin missään muussa ryhmässä.

Puolet kyselyyn vastanneista hoitotyön ammattilaisista piti kotihoitopalvelun saatavuutta ja joustavuutta haasteellisena.

Myös hoitohenkilökunta reagoi palvelujen saatavuusongelmiin: tästä vastaajaryhmästä puolet (50%) piti haasteena kotihoitopalvelun saatavuutta ja joustavuutta. Asiaa kuvattiin esimerkiksi seuraavasti: ”Asiakas asuu kaukana palveluista ja keskustasta. Kotihoito ei pysty tarjoamaan palveluja illalla tai viikonloppuisin riittävästi.” Joustavuusongelmaa kuvattiin eräässä vastauksessa näin: ”Palveluiden jäykkyys - ei taivu yksilölliseen palveluun.” Vastaajia huolestutti myös tiedon löytymisen ja digitalisoituminen, kotihoidon aikataulut ja asiakkaiden kyky hankkia apua itse.

Suurimmiksi kotona selviytymisen haasteiksi koko kyselystä nousivat:

- Kotihoitopalvelun saatavuus ja joustavuus 36%
- Kotityöt, siivous, ruoka... 34%
- Esteettömyys asunnoissa 27%
- Liikkuminen ja fyysinen toimintakyky 25%
- Yksinäisyys ja syrjäytyminen 23%
- Palovaroin/kodin turvallisuus 19%
- Muisti- ja näkövaikeudet 17%
- Peseytyminen ja pukeutuminen 10%
- Tekniikka ja digitalisaatio 9%
- Lääkkeet 3%

Tiina Leppäniemi

HOITAJAT JA PÄÄTTÄJÄT SAMAN PÖYDÄN ÄÄREEN

Vantaan kaupungin kotihoidon esimies Sirpa Salmi näkee kotihoidon henkilöstön olevan terveys- ja hyvinvointitekнологia-asioissa kahden suunnan puristuksessa. Suuressa organisaatiossa päätäntävalta laitteiston hankkimisesta on muualla kuin suorittavalla portaalla, ja vaikka laitteiden hyödyt hoitohenkilöstön silmin nähtäisiinkin, päätös tehdään toisaalla. Toisaalta asiakkaat voivat itse ostaa laitteita omaistensa ja läheistensä tuella. Usein näissä tapauksissa myös käyttö on hankkijoidensa ja asiakkaan vastuulla. ”Jollakin asiakkaalla oli esimerkiksi lääkeannostelija, jonka täyttämisestä omainen on vastannut.”

Isossa organisaatiossa laiteuudistusten aikaan saaminen on haasteellista, ellei asiakas itse kustanna tätä hankintaa. Vantaan kotihoito on pohtinut teknologiahankkeeseen lähtemistä pilottitoiminta mielessään, mutta toistaiseksi idea ei ole ottanut tuulta alleen.

Kaupunkien välillä erot ovat suuria. ”Esimerkiksi Helsingin kotihoidossa on paljon enemmän teknologiaa mukana kuin meillä Vantaalla”, Salmi tietää. ”Olisihan se hienoa, kun saisi hyödyntää kaikkea sitä, mitä tarjolla on, mutta ymmärrän, että se on suuri kustannuskysymys.”

Kustannukset eivät kuitenkaan ole ainoa huoli. Puutteellinen osaaminen saa pohtimaan lisääntyvää työtaakkaa. ”Osalla hoitajista on huoli siitä, tuovatko laitteet lisätyötä. He pohtivat, että tämän kaiken kiireen keskelläkö pitäisi opetella vielä jotain uutta.”

Salmi näkee, että kynnys teknologian käyttöön madaltuu koko ajan. Nykyisin älypuhelin on kotihoitajan päivittäinen työväline: sillä tehdään mobiilikirjaukset potilasjärjestelmiin, ja näin päivittäinen käyttö helpottanee käyttöönottokynnystä myös muiden laitteiden osalta. Kaikki ovat yksilöitä, Salmi tietää. ”Oppiminen kehittyy eri tahtiin, toisilla käyttöönotto on nopeaa ja luontevaa, toiset oppivat hitaammin.”

Yhteistyössä olisi ratkaisun avaimia. Päätäjät ja hoitohenkilökunta tulisi saada saman pöydän ääreen. ”Konkreettinen tieto löytyy suorittavalta taholta. Me tiedämme, mitä tänne tarvitaan ja mistä on hyötyä, mutta päätökset tehdään toisaalla.”

Salmi korostaa tietämyksen lisäämistä. Hoitohenkilöstön rinnalla omaisten ja läheisten tiedon lisääminen on tärkeää. ”Olisi tärkeää, että omaisille olisi foorumi, jossa osaamista ja tietämystä voisi lisätä. Tilaisuuksia, joissa näkisi laitteiden hyötyjä, ja pääsisi niitä kokeilemaan.”

Keväällä 2018 Laurea-ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaryhmä vieraili yhdessä Teknologialainaanon kanssa Vantaan Korson kotihoidon palvelupisteessä tuoden tietoa terveys- ja hyvinvointiteknologiasta hoitohenkilöstölle. Päivä sai henkilöstöltä positiivista palautetta. ”Heistä oli mukava käydä katsomassa tuotteita ja tutustumassa niihin. Realiteetti on kuitenkin toinen, niitä laitteita on niin hankala saada käyttöön tuonne kentälle. Hankinta-asiat menevät ylhäältä alaspäin, ei toisinpäin”, Salmi toteaa.

Lisbeth Forsblom & Nina Lehtola

TEKNO-TÄRSKYISTÄ PILOTOINTIIN

”Ajatus lähti Upgraded Life Festivalin yhteydessä järjestetyiltä TEKNO-tärskyiltä”, toteaa Loviisan kaupungin kotihoidon koordinaattori Nina Lehtola. Nina osallistui toukokuussa 2018 TEKNO-hankkeen TEKNO-tärskyille yhdessä Loviisan kaupungin hyvinvointikoordinaattori Päivi Heikkilän, fysioterapeutti Sissel Fredrikssonin sekä lähihoitaja Sanna Ketolan kanssa. TEKNO-tärskyille oli kutsuttu puhujiksi mm. VideoVisit'in Juhana Ojala esittelemään heidän virtuaalihoivapalveluaan kotihoidossa.

”Juhana Ojala kertoi heidän tuotteestaan ymmärrettävästi käytännön tasolla, kertoi missä kaupungeissa ja kunnissa sitä käytetään, joten innostuin asiasta. Ajattelin, että meilläkin Loviisassa voitaisiin kotihoidossa kokeilla tuota”, Nina kertoo ja jatkaa vielä: ”Yleisesti ottaen olen melko skeptinen tällaisiin esityksiin, sillä uusia yrityksiä nousee koko ajan, joten mistä niiden tuotteista sitten tietää, että toimivatko ne.

Mutta VideoVisit on käytössä jo mm. Helsingissä, Oulussa, Kotkassa ja Eksotessa, joten se oli hyvä uutinen.””Ja heti tapahtuman jälkeen sainkin Ninalta Juhanan yhteystiedot,” jatkaa Lisbeth Forsblom, Senioripalveluiden palvelupäällikkö Loviisasta.

Lisbeth otti piakkoin yhteyttä Juhana Ojalaan ja ryhtyi järjestämään tapaamista hänen kanssaan. ”Koska VideoVisit on KL-Kuntahankintojen puitesopimustoimittaja, ei meidän tarvinnut lähteä kilpailuttamaan tuotetta, mikä helpottaa jo heti asian eteenpäin viemistä”, avaa Lisbeth asiaa. Juhana Ojala vieraili Loviisassa

kertomassa VideoVisitin tuotteesta ja palveluista, etenkin virtuaalihoivapalvelua ja etähoitoa kuntoutuksessa. Paikalla oli laajemmin kotihoidon henkilöstöä kuuntele-massa esitystä. Niinpä loviisalaiset päättivät lähteä kokeilemaan etähoitoa pilottina, ”ja jos hyvin menee, niin jatketaan sitten käyttöä”, kertoo Lisbeth.

Jotta Loviisassa saadaan mahdollisimman hyvä käsitys VideoVisitin käytöstä oikeassa ympäristössä, he ovat käyneet Kotkassa ja tutustuneet palveluun käytän-tön tasolla. Loviisalaiset saivat hyviä vinkkejä siitä, miten alkuvaiheen haasteita voidaan välttää ja kotkalaisten ratkaisuksista. Ohjelma tuntui todella yksinkertaiselta käyttäjä, ja tämä vahvisti tunnetta, että he (Loviisan kotihoito) ovat tehneet hyvän ratkaisun. Marraskuun lopussa on vielä toinen porukka lähdössä tutustumiskäyn-nille, mm. kotihoidon palveluohjaaja (tekee kaikille uusille asiakkaille kartoituksen tarvittavista palveluista) ja toiminnanohjausjärjestelmästä vastaavat lähihoitajat.

Miten henkilökunta on ottanut asian vastaan? ”Osa on innoissaan, osa ei. Henkilökunnan kanssa tulee käydä perusteelliset keskustelut, mitä palvelu tarkoittaa, mitä palvelulla saadaan aikaan. Tämän toisen Kotka-vierailun jälkeen aloitamme suunnittelun ja yhteisen työn virtuaalihoivapalvelun pilotoinnista. Järjestämme täällä vielä omalle porukalle Videovisit-tapaamisen. Tuossa tapaamisessa palveluohjaajat ovat tärkeässä roolissa. Meidän tulee miettiä sopivat asiakasryhmät, sekä missä kaksi päälaitetta ovat. Tästä aloitetaan. Palveluohjaajilla tietoa asiakaspoh-jasta. Pilotin tarkkaa aloituspäivää ei ole päätetty, mutta alkuvuonna 2019”, Lisbeth pohtii. Nina vielä jatkaa: ”ja mietittävä, ketkä ovat ne ydinhenkilöt, 1-2 pääkäyttäjää, joilla sitten on vastuu käytöstä.”

”Tammikuussa VideoVisit pitää isomman kokouksen koko henkilökunnalle. Näin tulee vielä kerran sama info kaikille, ja sitten alkaa pilotointi”, toteavat Lisbeth ja Nina. ”Pilotoinnissa lähdetään jokaisen asiakkaan yksilöllisestä tarpeesta. Parhaiten pilotointi ehkä sopii uusille asiakkaille. Palveluohjaajan kartoituksen jälkeen, jos tämän tyyppinen juttu sopii asiakkaalle, niin tarjotaan sitä yhtenä vaihtoehtona. Monelle kotihoidon uudelle asiakkaalle saattaa hyvinkin riittää aluksi esim. ruoka-palvelu ja tämä etäohjaus”, Nina selventää.

”Me olemme kohtuullisen pieni ja ketterä kaupunki, joten tällainen kokeilu kyllä kannattaa”, sanoo Lisbeth. ”Ja koska teknologia kehittyy jatkuvasti, niin miksi emme hyödyntäisi sitä silloin, kun siitä on hyötyä kaikista näkökulmista katsottuna”, lisää Nina.

Toivottavasti vielä tämän hankkeen aikana kuulemme, miten pilotti on lähtenyt käyntiin Loviisassa. TEKNO-toimijat ovat iloisia, että TEKNO-tärskyt ovat johtaneet näin merkittävään kokeiluun.

Tule mukaan aiheen äärelle nettiin:

TEKNO-hankeelle on perustettu Facebookiin oma keskusteluryhmä TEKNO-Forum. Keskustelualustan tavoitteena on toimia kohtaamispaikkana, jossa hankkeen teemoista kiinnostuneet voivat jatkaa keskustelua hankkeen jälkeenkin. Toivomme, että ryhmä edistää sosiaali- ja terveysalan verkostoitumista ja kehittää alan työntekijöiden ja opiskelijoiden sekä kiinnostuneiden kansalaisten hyvinvointi- ja terveysteknologiaosaamista. Tavoitteena on, että ryhmäläiset jakaisivat toisilleen tietoa uusista innovaatioista ja tuotteista, keskustelisivat niistä, ja että teknologian ja sote-alan ammattilaiset ja loppukäyttäjät oppisivat toisiltaan. Ryhmän tarkoituksena ei ole tuotteiden myynti tai markkinointi.

TEKNO-Forum -ryhmään ovat tervetulleita kaikki teknologiasta kiinnostuneet kansalaiset.

Iiris Tyni

STARTUP-YRITYKSET TEKNO-HANKKEEN MATKASSA

Uusia ikäihmisille suunnattuja teknologisia ratkaisuja kehitetään jatkuvasti, ja esimerkiksi omaisten tai hoitotyötä tekevien voi olla vaikea pysyä perillä kaikista uusista kotona asumista helpottavista tuotteista ja palveluista. Yksi TEKNO-Hankkeen tavoitteista on ollut tukea terveys- ja hyvinvointialoilla toimivia startup-yrityksiä ja tuoda heidän työtään näkyville.

Terveysalan startup-yritysten yhdistys Upgraded ry on työskennellyt aktiivisesti tämän tavoitteen saavuttamiseksi, muun muassa luomalla näkyvyyttä startup-yritysten tuotteille ja parantamalla verkostoitumismahdollisuuksia startupien, terveysalan ammattilaisten ja suurempien terveysalan toimijoiden, kuten julkisen sektorin välillä.

Hankkeessa on ollut aktiivisesti mukana useita startup-yrityksiä, joiden palvelut tukevat kotona pärjäämistä. Yksi näistä on Physilect, joka tuli hankkeeseen mukaan jo alkuvaiheessa.

– Kuulimme Tekno-hankkeesta ensimmäisen kerran, kun Upgraded kutsui meidät mukaan hankkeen aloitustilaisuuteen Porvooseen syksyllä 2017. Innostuimme tilaisuudesta ja päätimme lähteä mukaan. Tavoitteenamme oli tavata potentiaalisia asiakkaita ja saada näkyvyyttä, Tapio Jakobsson Physilectiltä kertoo.

– Tapahtumassa muun muassa eräs Loviisan kaupungin fysioterapeutti kiinnostui tuotteestamme ja myöhemmin sovimme tapaamisen kyseisen yksikön johtajan kanssa. Keskustelu oli hyvin antoisa ja saimme tarvitsemaamme palautetta. Tapahtuman ansiosta aloitimme myös pienimuotoisen yhteistyön Teknologialainaamon kanssa. Eli mielestämme tapahtuma oli oikein onnistunut, sillä saimme siellä näkyvyyttä oikean kohdeyleisön keskuudessa, Tapio jatkaa.

Physilectin lisäksi hankkeessa on ollut aktiivisesti mukana myös Sanoste, joka tuli mukaan hankkeeseen, kun Upgraded ja Tekno-hanke tarjosivat yrityksille mahdollisuuden osallistua tuote-esittelyvideoiden kuvauksiin. Tavoitteena oli kuvata jokaisesta yrityksestä lyhyt ja ytimekäs esittelyvideo, joka toisi näille uusille innovaatioille näkyvyyttä ja jota voitaisiin käyttää esimerkiksi oppimateriaalina myös hankkeen päätyttyä.

– Olimme kuvanneet ennenkin videoblogeja, joten meillä oli jo entuudestaan kokemusta videoiden tekemisestä. Videot ovat erittäin hyvää markkinointimateriaalia. Olemme jakaneet Tekno-hankkeessa kuvattua videota esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, kertoo Marianne Dannbom Sanostelta.

Toukokuussa 2018 Upgraded sai kunnian vastaanottaa vieraakseen Hollannista delegaation, jonka vaikutusvaltaisten osallistujien joukossa oli esimerkiksi ministeriöiden edustajia sekä ikäihmisten asumiseen ja hoitoon erikoistuneiden organisaatioiden johtohenkilöitä. TEKNO-hankkeen puitteissa delegaatiolle järjestettiin lounastilaisuus, jossa startup -yrityksillä oli mahdollisuus esitellä ratkaisujaan ja verkostoitua näiden kansainvälisten vieraiden kanssa. Tavoitteena oli vahvistaa kansainvälisiä suhteita ja oppia erilaisten markkina-alueidemme yhteneväisyyksistä ja eroavaisuuksista. Tapaamiseen osallistuneet startupit Physilect, Beat2Phone, Popit, Sanoste ja PeiliVision näkivät tapahtuman erinomaisena mahdollisuutena verkostoitumiseen ja delegaation jäsenet olivat hyvin kiinnostuneita uusista tuotteista ja kontakteista.

– Tällaiset tilaisuudet ovat mielestämme todella arvokkaita ja hyviä. Ulkomaisia alan ammattilaisia tavatessa voi oppia paljon heidän markkina-alueestaan ja toimintaympäristöstään. On kiinnostavaa esimerkiksi kuulla kommentteja siitä, miten voisimme sijoittua Hollannin markkinoille. Meillä ei tietääksemme ole suoranaisia kilpailijoita ja oli todella kiva kuulla, etteivät hollantilaisetkaan olleet koskaan kuulleet meidän kaltaisestamme ratkaisusta, Marianne kertoo.

– Saimme tilaisuudessa useita uusia kontakteja ja eräs ehdotti jopa pilottihankkeen aloittamista. Valitettavasti hän ei kuitenkaan ole vastannut meidän yhteydenottoihimme. Silti toivomme lisää tämän tyyppisiä tapahtumia, hän jatkaa.

Touko–kesäkuun taitteessa 2018 hankkeessa järjestettiin niin sanotut Tekno-tärskyt, osana Upgraded Life Festivalia, joka on Pohjoismaiden suurin startupeihin keskittyvä terveysalan tapahtuma. Tekno-tärskyille kutsutut teknologia-alan startup-yritykset pääsivät tapaamaan muita yrittäjiä ja terveydenhuollon, fysioterapian ja kotihoidon ammattilaisia Uudeltamaalta. Mukana verkostoitumassa oli myös järjestöjen edustajia, julkisen terveydenhuollon johtajia sekä asiantuntijoita ja suurempien terveydenhuoltoyrityksien edustajia.

Tärskyjen ohjelmassa oli myös puheenvuoroja, joita pitämään oli kutsuttu Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden kehitysjohtaja ja muutosagentti Merja Tepponen sekä terveydenhuollon etäyhteyspalveluja tarjoavan VideoVisit yrityksen perustaja Juhana Ojala. Myös startuppeille annettiin mahdollisuus ”pitchata” eli pitää ns. hissipuhe eli lyhyesti esitellä itsensä. Tärskyjen jälkeen osallistujilla oli mahdollisuus mennä tutustumaan myös Upgraded Life Festival -tapahtumaan, kuuntelemaan terveysteknologia-alan nykytilanteeseen ja tulevaisuuteen keskittyvää lavaohjelmaa sekä tutustua myös näyttelyalueeseen.

– Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista tapahtumassa ja esittelyvuoron antamisesta startuppeille. Tällaiset nopeat ja vapaamuotoiset kohtaamiset eri toimijoiden kanssa ovat tärkeitä. Vaikka ne eivät välttämättä tuo heti konkretiaa, ne edistävät tietoisuuden lisäämistä. Toivomme lisää kunta- ja järjestösektorin edustajia tapahtumiin, määrittelee Sanosten Noora Juvonen.

Syksyllä 2018 hankkeessa järjestettiin jälleen Tekno-tärskyt, mutta tällä kertaa täysin uudella tavalla. Upgraded vei Tekno-hankkeen mahdollistamana neljä startup-yritystä esittäytymään Parasta Aikaa -tapahtumaan 25.10.2018 Finlandia-talolle. Parasta Aikaa on ikääntyvien hyvinvointiin keskittyvä moniammatillinen koulutus-tapahtuma, jonka järjestää Tehy ry. Tapahtuman kohderyhmänä olivat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, johtajat, päättäjät ja opiskelijat. Nyt neljättä kertaa järjestetyssä tapahtumassa oli kävijöitä yhteensä noin tuhat ja näyttelleasettajia 40. Tapahtuman aiheina olivat tällä kertaa muun muassa robotisaatio, etäyhteydet ja arjen teknologia.

Upgradedin osastolla kävijät pääsivät kokeilemaan Peili Visionin virtuaalitodellisuuden työkalua neurologiseen kuntoutukseen sekä Physilectin liikkeentunnistuskameraan perustuvaa fysioterapiaratkaisua ja tutustumaan myös Sanosten kuvapuheluteknologialla tarjottaviin harrastuksiin sekä Beat2Phonen langattomaan EKG-mittariin ja sovellukseen. Osastolla riittikin paljon kiinnostuneita kävijöitä ja monet tapahtuman kävijät innostuivat kokeilemaan VR-laseja ja fysioterapiaharjoitteita.

– Mielestämme oli todella hienoa, että Upgraded otti meihin yhteyttä ja että Physilect sai Tekno-hankkeen ansiosta ilmaiseksi paikan tapahtumaan. Startup-yrityksen pitää joskus mieltä hyvin tarkkaan, mihin tapahtumiin kannattaa investoida varoja, Tapio kiittelee.

– Saimme tapahtumassa hyvää näkyvyyttä ja kontakteja. Esimerkiksi Kaunialan sairaalan edustaja kävi osastollamme ja kiinnostui Physilectista, minkä jälkeen olemme myös tavanneet heidät uudelleen ja keskustelemme tällä hetkellä mahdollisesta pilottihankkeesta, Tapio jatkaa.

– Parasta Aikaa oli todella hyvä tapahtuma. Olen todella kiitollinen, että pääsimme sinne Tekno-hankkeen ansiosta. Osastollamme kävi paljon kiinnostuneita potentiaalisia julkisen puolen asiakkaita. Valitettavasti kuitenkin sote-uudistuksen vuoksi kunnat eivät uskalla tehdä hankintoja, sillä tulevaisuudessa vastuu saattaakin olla

maakunnalla. Vaikka tapahtuman ansiosta ei syntynytkään uusia asiakkuuksia, saimme hyvää näkyvyyttä ja tietoisuus tuotteestamme lisääntyi varmasti, Marianne Sanostelta pohtii.

Startup-yrityksien oman arvion mukaan osastolla kävi juttelemassa jopa reilusti yli sata kävijää! Kaikki yritykset kertoivat myös löytäneensä tapahtumasta uusia kontakteja tai mahdollisia yhteistyökumppaneita. Kaikki startupit kokivat siis tapahtuman hyödylliseksi!

– Tekno-hankkeen kautta olemme tavanneet sellaisia tahoja, joita emme ilman hankkeessa järjestettyä tapahtuma olisi välttämättä kohdanneet. Jos yrityksemme omat resurssit olisivat sen sallineet, olisimme mielellämme olleet enemmänkin mukana hankkeen tilaisuuksissa, Tapio Physilectiltä pohtii.

Kaiken kaikkiaan Tekno-hanke on yrityksien mielestä ollut hyödyllinen ja onnistunut tavoitteissaan.

– Loppukäyttäjät ja teknologian tuottajat eivät ilman tällaisia hankkeita ja tilaisuuksia muuten välttämättä kohtaisi. Tämän tyyppiset kohtaamiset ovat hyviä ja tarpeellisia, sillä siitä syntyy innovaatioita, jotka oikeasti tuovat lisäarvoa ikäihmisille sekä palveluntarjoajille. Mielestämme Tekno-hanke on onnistunut tuomaan hoitoalan työntekijöitä ja teknologian tuottajia lähemmäksi toisiaan. Odotamme innolla myös hankkeen päätöstilaisuutta!, Tapio tiivistää.

Videosittelyitä YouTubessa:

TEKNO-hankkeessa tuotettiin kaksitoista esittelyvideota startup-yritysten tuotteista, jotka edistävät kotona pärjäämistä. Videokuvaukset järjesti hankkeen osatoteuttaja Upgraded, joka on suomalaisten terveysalan startup-yritysten yhdistys. Videoiden tavoitteena on välittää tietoa, eli lisätä uusien teknologioiden ja tuotteiden näkyvyyttä, ja toimia opetusmateriaalina eli edistää hyvinvointi- ja terveysteknologiaosaamista.

Videoiden avulla voit helposti ja nopeasti tutustua useaan erilaiseen terveysteknologian innovaatioon. Videoita saa vapaasti jakaa ja levittää esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Videot ovat englanninkielisiä, mutta niihin on saatavilla suomenkielinen tekstitys. Kaikki videot löytyvät YouTubesta hakusanalla TEKNO-hanke.

SANOSTE

Sanoste tarjoaa ikäihmisille suunnattuja harrastuksia kotiin reaaliaikaisesti kuvapuheluteknologian välityksellä. Erilaisia harrastuksia on laaja valikoima, esimerkiksi tuolijumppaa, joogaa, meditaatiota, laulamista ja asiantuntijaluentoja. Kaikki harrastusten ohjaajat ovat oman alansa ammattilaisia, jotka neuvovat osallistujia palvelun aikana. Kaikilla ohjaajilla on tehtävään vaadittava koulutus ja pitkä kokemus senioreille suunnattujen palveluiden tuottamisesta.

Harrastukset ovat reaaliaikaisia, eli ohjaaja on läsnä opastamassa ja motivoimassa osallistujaa. Harrastukset eivät siis ole videotallenteita, vaan ne välitetään asiakkaalle verkkokaupassa olevan aikataulun mukaisesti. Osallistujat eivät näe toisiaan, vaan heillä on yksityinen yhteys suoraan ohjaajaan. Harrastuksiin osallistuminen on helppoa ja vaivatonta, sillä osallistujan tarvitsee vain vastata saapuvaan videopuheluun, yhtä nappia painamalla. Lisätietoja: www.sanoste.fi

Upgraded (ent. HealthSPA) on suomalaisten terveysalan startup-yritysten voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka tehtävänä on edistää yhteistyötä terveysalan sisällä luomalla verkostoja, palveluita ja tapahtumia, jotka edistävät startupien ja innovaatioiden sujuvampaa markkinoille pääsyä niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Yhdistyksellä on tällä hetkellä 41 startup-jäsentä, joiden liiketoiminnan tavoitteena on terveyden tai hyvinvoinnin edistäminen. Yhdistys on perustettu vuonna 2012. Upgradedin toimisto sijaitsee Helsingissä Maria 01 -startup-kampuksella ja yhdistyksellä on neljä työntekijää. Lisätietoja: www.upgraded.fi

PHYSILECT

Physilectin kokonaisuus koostuu Physilectin kehittämästä ohjelmistosta, liikkeen-tunnistuskamerasta, näyttöruudusta ja pilvipalvelusta. Liikkeen-tunnistuskamera seuraa ihmiskehon liikkeitä ja peilaa niitä Physilectin digitaaliseen tietokantaan tallennettuihin harjoitteisiin ja antaa kuntoutujalle reaaliaikaista biopalautetta liikkeiden oikeanlaisesta suorituksesta.

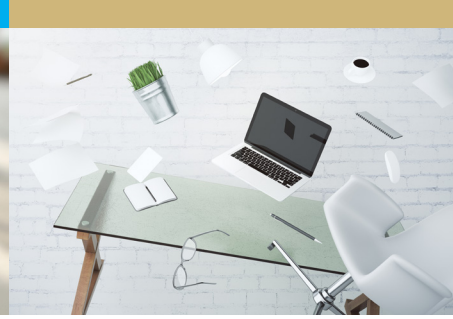
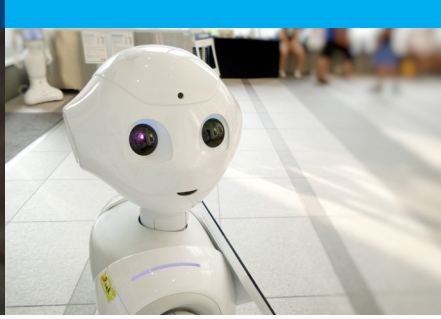
Physilectin avulla fysioterapeutti voi suunnitella asiakkaalleen yksilöllisen kuntoutusohjelman, jonka mukaan asiakas voi tehdä harjoitteita esimerkiksi kotonaan. Pelimäinen käyttökokemus aktivoi ja motivoi asiakasta säännölliseen omatoimiseen harjoitteluun. Fysioterapeutti voi seurata asiakkaan harjoittelun toistojen määrää ja harjoitteiden onnistumista etänä, antaa välitöntä palautetta ja esimerkiksi päivittää harjoitusohjelmaa kuntoutumisen edetessä.

Fysioterapiaharjoitusten lisäksi Physilectin avulla ammattilainen voi myös esimerkiksi analysoida tasapainoa ja liikkeitä ja antaa kuntoutujalle visuaalista palautetta. Physilectiä voidaan käyttää esimerkiksi ikääntyneiden, neurologisten ja postoperatiivisten asiakkaiden kuntoutuksessa. Lisätietoja: www.physilect.com

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Tiina Leppäniemi (toim.)

TERVEYTEKNOLOGIA HYVÄN ARJEN MAHDOLLISTAJANA

Teknologioiden hallinta on merkittävä menestystekijä sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutoksessa. Se koskettaa meistä jokaista erilaisten roolienne kautta oppijoina, asiakkaina, läheisinä, omaisina tai alan ammattilaisina. Rakennemuutos haastaa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia että asiakkaita hyödyntämään teknologisia ratkaisuja yhä enemmän. Tämän vuoksi alan ammattilaisilla tulee olla riittävä tietämys olemassa olevista teknologiaratkaisuista sekä ohjausosaamista teknologian käytön ohjaamiseksi asiakkaalle. Teknologiaosaaminen on myös kilpailuvaltti niin alan ammattilaisille, alalle valmistuville kuin alan yrityksille.

Tämä julkaisu kokoaa sivuilleen monipuolisen näkökulman siihen, missä terveys- ja hyvinvointiteknologia menee vuonna 2019.

Halusimme hanketiimin kesken luoda julkaisun, joka toisi monipuolisesti erilaisten roolien ääniä esille. Näiltä sivuilta voit lukea kokemuksia ja näkemyksiä niin hoitotyön ammattilaisilta, alan opettajilta ja opiskelijoilta, ikäihmisiltä ja vammaisilta kuin terveys- ja hyvinvointiteknologian kehittäjiltäkin. Luvassa on konkreettisia kuvauksia hanketyöstä ja sen vaikutuksista. TEKNO – Terveys- ja hyvinvointiteknologiaosaaminen sujuvaksi oli neljän toimijan hankeponnistus, mutta tämä julkaisu on meidän kaikkien terveys- ja hyvinvointiteknologiasta kiinnostuneiden yhteinen julkaisu.